

Konkurrensverkets konkurrenstillsyn 2015–2016

RAPPORT 2017:5

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Konkurrensverkets konkurrenstillsyn 2015–2016

Konkurrensverkets rapportserie 2017:5

Konkurrensverket april 2017

Utredare: Hanna Witt och Adam Sandberg

ISSN-nr 1401-8438

Elanders Sverige AB, 2017

Omslag: Mari Forsell Design

Förord

Målet för den svenska konkurrenspolitiken är väl fungerande marknader och en effektiv konkurrens som är till nytta för konsumenterna. En effektiv och tydlig tillsynsverksamhet är själva kärnan i Konkurrensverkets uppdrag.

Vår målsättning är att vara tydliga och transparenta i vår kommunikation om tillsynen så att förutsägbarheten ökar och förutsättningarna att följa regelverket förbättras för marknadens aktörer. Denna rapport innehåller information om våra prioriteringar och utredningar och är ett led i detta arbete.

Rapporten visar att tillsyn ger resultat. Vi kan notera direkta resultat i antalet åtaganden, domar och utredningar där vi haft framgång. Vårt tillsynsarbete har också en preventiv och förebyggande effekt, men hur många lagöverträdelser som företagen avstår från tack vare tillsynen är omöjligt att visa.

Konkurrenstillsynen står inför flera utmaningar de närmaste åren inte minst med anledning av samhällets ökande digitalisering och de höga beviskrav som ställs för att nå framgång i domstol. Det utvecklingsarbete vi bedriver och den kompetens som finns inom Konkurrensverket gör att jag känner tillförsikt i att vi kommer att möta dessa utmaningar på ett bra sätt och vara framgångsrika i tillsynsarbetet även framöver.

Stockholm april 2017

Karin Lunning
Tf. generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary	9
1 Inledning	11
2 Mål och prioriteringar	12
2.1 Målen för konkurrenstillsynen	12
2.2 Konkurrensverkets prioriteringar	14
2.3 Hur en utredning går till	15
2.4 Strategiska satsningar	16
2.5 Utvärderingar och ständiga förbättringar.....	17
3 Konkurrenstillsynsutredningar 2015–2016	18
3.1 Horisontella konkurrensbegränsande samarbeten	18
3.2 Vertikala konkurrensbegränsande samarbeten	25
3.3 Missbruk av dominerande ställning	27
3.4 Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet	33
3.5 Pågående konkurrenstillsynsutredningar.....	42
3.1 Företagskoncentrationer	46
4 Ärendestatistik för konkurrenstillsynen	58
4.1 Inkomna tips.....	58
4.2 Antal utredningar och avslut.....	58
4.3 Handläggningstider	59
4.4 Fördelning av nedlagd tid efter ärendetyp.....	59
5 Platsundersökningar	62
5.1 Så har det gått i de utredningar där Konkurrens- verket har genomfört en platsundersökning	64
5.2 IT-sök i företagens eller Konkurrensverkets lokaler.....	65

6	Domstolsprocesser	66
6.1	Resultat av domstolsprocesserna	70
6.2	Fördelningen i tid mellan Konkurrensverket och domstol.....	71
7	Resultat i förhållande till målen för tillsynsverksamheten.....	73
7.1	Resultat av det förebyggande arbetet	76
8	Vägen framåt	78
Bilaga 1		79

Sammanfattning

Konkurrensverket strävar efter att bedriva en effektiv tillsyns-verksamhet som bygger på en väl avvägd kombination av utredningar och informations-spridning om konkurrensreglerna. I rapporten redovisas Konkurrensverkets konkurrenstillsyn under åren 2015 och 2016. Vi har under denna tidsperiod tagit fram en tydlig prioriteringspolicy som har till syfte att skapa förutsägbarhet för marknadens aktörer om vilka typer av ärenden vi väljer att driva.

Utvärderingar av våra arbetsmetoder görs löpande och lärdomarna sprids internt för att på så sätt skapa en kultur av ständiga förbättringar.

Antalet tips som kommer in till Konkurrensverket har ökat. Vi fördelar den tid vi lägger på konkurrenstillsyn mellan utredningar av missbruk, konkurrensbegränsande samarbeten, konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och koncentrationer. Fördelningen är inte helt jämn mellan de olika ärendetyperna, utan ändras över tid beroende på klagomål och antalet koncentrationsanmälningar.

Under åren 2015 och 2016 har vi genomfört sammanlagt 53 konkurrenstillsynsutredningar. 13 av dessa har avslutats med ansökan om stämning respektive beslut om åläggande, åtagande, avgiftsföreläggande eller avskrivning på grund av förändrat beteende. Vi har genomfört flera platsundersökningar och vissa av utredningarna i de ärendena pågår fortfarande.

En analys av våra domstolsprocesser visar att cirka 70 procent av den totala tiden från att Konkurrensverket har inlett en utredning

fram till dess att det finns en lagakraftvunnen dom utgörs av väntetider och process i domstol.

Av de ärenden som vi har tagit till domstol under senare år har cirka 64 procent varit framgångsrika, det vill säga att vi helt eller delvis har fått bifall för vår talan. Vi har också lagt mycket tid och resurser på förebyggande arbete samt att följa hur kännedomen om konkurrensreglerna utvecklas bland våra intressenter.

Flera intressanta tillsynsutredningar och kommunikativa satsningar pågår eller är inplanerade för 2017 och Konkurrensverket kommer även fortsättningsvis att lägga stor vikt vid att följa upp och utvärdera arbetsmetoder och prioriteringar.

Summary

The Swedish Competition Authority strives to conduct efficient enforcement based on a well-judged combination of investigations and dissemination of information about the competition rules. In this report, the Swedish Competition Authority's competition enforcement during 2015 and 2016 is presented. During this period, we have drawn up a clear prioritisation policy in order to create foreseeability for market actors regarding which types of matter we choose to pursue.

Evaluation of our working methods is performed continuously and lessons learned are shared internally in order to create a culture of constant improvement.

The number of tip-offs received by the Swedish Competition Authority has increased. We divide the time spent on competition enforcement between investigations into abuse of dominance, anti-competitive agreements, anti-competitive public sales activities and mergers. The time spent is not entirely evenly distributed between the different types of matters, but changes over time depending on complaints and the number of mergers notified.

During 2015 and 2016 we have performed a total of 53 competition enforcement investigations. Thirteen of these ended with an application for summons, a decision regarding an injunction, commitment, or fine order, or a decision to close a case based on changed behaviour. We have performed several on-site inspections and some of the investigations in these matters are still ongoing.

An analysis of our court proceedings shows that about 70 percent of the total time from the Swedish Competition Authority initiating

an investigation until there is a legally binding judgment consists of lead times and court proceedings.

Of the matters we have brought to court in recent years, about 64 percent have been successful, i.e. our action has been fully or partially upheld. We have also invested a lot of time and resources in preventive work and monitoring how awareness of the competition rules has developed among our stakeholders.

Several interesting investigations and communications activities are ongoing or are planned for 2017 and the Swedish Competition Authority will continue to place emphasis on the monitoring and evaluating its working methods and prioritisation.

1 Inledning

Konkurrensverket är ansvarig myndighet för tillsynen över konkurrensreglerna. Träffsäker kontroll och avskräckande sanktioner är grundläggande för tillsynsverksamheten, men en effektiv tillsyn omfattar mycket mer än så. En effektiv och rättssäker tillsyn bör vara tydlig, enhetlig och kommunikativ. Den mest effektiva tillsynen är den som förhindrar att överträdelser över huvud taget inträffar. Därför är det förebyggande arbetet med information och vägledning oerhört viktigt för att företagare ska ha goda förutsättningar att göra rätt från början. En effektiv tillsyn bygger på en väl avvägd kombination av reaktiva och proaktiva insatser. Det betyder att vi ska vara skickliga på att hantera den information som kommer in till oss, samtidigt som vi ska bedriva ett arbete med egen informationsinhämtning och marknadsanalys som gör det möjligt för oss att också på eget initiativ starta tillsynsutredningar och göra mer kvalificerade bedömningar av inkomna tips.

Syftet med denna rapport är att informera om Konkurrensverkets prioriteringar, strategiska satsningar och utredningar samt beslut inom tillsynsverksamheten. Rapporten inleds med en redogörelse för målen och vår prioriteringspolicy vid tillsyn av konkurrensreglerna. Vi beskriver också de utredningar som vi har bedrivit under 2015 och 2016, följt av information om ärendestatistik och platsundersökningar. Rapporten innehåller även en kort genomgång av ett urval av våra domstolsprocesser. Rapporten avslutas med en kommentar till resultatet i förhållande till målen för tillsynsverksamheten och en kort beskrivning av vägen framåt.

2 Mål och prioriteringar

2.1 Målen för konkurrenstillsynen

Utifrån Konkurrensverkets uppdrag, som framgår av instruktion och myndighetens årliga återrapporteringskrav i regleringsbrevet, har vi formulerat följande övergripande mål för konkurrenstillsynen:

- Konkurrensverket bedriver en effektiv tillsynsverksamhet.

Det betyder att vi tydligt ska satsa på de tillsynsärenden som vi i enlighet med vår prioriteringspolicy väljer att prioritera, medan de ärenden som bedöms ha liten chans att nå önskat resultat eller som vi av andra skäl nedprioriterar snabbt ska avslutas. Vi väljer alltid väl avvägda utredningsmetoder. Vi är proaktiva i våra metoder att hitta nya ärenden, träffsäkra i våra prioriteringar och utvärderar samt utvecklar löpande tillsynsverksamheten.

Detta mål finns publicerat i vår verksamhetsplan för 2017. För konkurrenstillsynen har vi specificerat och brutit ned det övergripande målet på följande sätt för att göra det lättare att omsätta i operativ verksamhet:

- Konkurrenstillsynen ska vara proaktiv i sina metoder att hitta nya ärenden, träffsäker i sina prioriteringar och bedriva ett effektivt utredningsarbete.
- Konkurrenstillsynen ska sträva efter att tydligt satsa på de ärenden som vi i enlighet med Konkurrensverkets prioriteringspolicy väljer att prioritera, medan de ärenden som

bedöms ha liten chans att nå önskat resultat eller som av andra skäl bör nedprioriteras snabbt ska avslutas.

- I vårt utredningsarbete ska vi inspireras av goda exempel och dra lärdom av dåliga. Vi ska vara duktiga på att följa upp och utvärdera vår verksamhet för att underlätta metodutveckling och fortsatta effektiviseringar.
- I syfte att öka förutsägbarheten för marknadens aktörer och förbättra förutsättningarna för regelefterlevnad ska avdelningen vara transparent och strategiskt använda sig av extern kommunikation för att nå ut med information om sin verksamhet. Vi ska sträva efter att sända ett tydligt budskap om prioriteringar och tematiska satsningar i konkurrenstillsynen och sprida kunskap om de regelverk vi tillämpar. Detta kommer vi att göra genom att i alla mer omfattande konkurrenslagsutredningar erbjuda parterna statusmöten, genom att vara tydliga i våra beslut och genom att aktivt arbeta för att sprida kunskap om vår verksamhet. Genom transparensen och det utåtriktade arbetet förbättrar vi även förutsättningarna för att få ett större inflöde av tips och klagomål av hög kvalitet.
- Vi ska öka andelen av vår tid som läggs på utredningar som avslutas genom beslut om stämningsansökan, avgiftsförelägganden, ålägganden, åtaganden eller avskrivningsbeslut på grund av förändrat beteende. De ärenden som vi väljer att driva i domstol ska vi sträva efter att vinna.
- Vi ska förkorta den genomsnittliga handläggningstiden för avskrivningsärenden utan att äventyra kvaliteten i utredningarna.

2.2 Konkurrensverkets prioriteringar

Ett stort antal tips och klagomål kommer in till Konkurrensverket varje år. Vi hämtar också in stora mängder information i vår omvärlds- och mediabevakning. All information som kommer in analyseras med ambitionen att göra ett så snabbt och träffsäkert urval som möjligt av vilka ärenden som bör utredas vidare och vilka som inte lämpar sig för vidare utredning. Urvalet av vilka ärenden som ska utredas gör vi utifrån vår prioriteringspolicy¹ där olika omständigheter viktas mot varandra. Policyn finns publicerad på vår webbplats² och har till syfte att tydliggöra vilka frågor vi prioriterar i tillsynsverksamheten.

Den allmänna utgångspunkten i policyn är att vi prioriterar ärenden som har ett generellt intresse och som leder till tydliga resultat. Syftet är alltid att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Vid prioriteringen väger vi in följande faktorer:

- Om problemet orsakar skada för konkurrensen och konsumenterna.
- Hur viktigt det är att få ett vägledande avgörande.
- Om Konkurrensverket är bäst lämpat att agera.
- Om det finns förutsättningar att med stöd av konkurrensreglerna effektivt utreda och ingripa mot problemet.

¹ Se bilaga 1.

² www.konkurrensverket.se

2.3 Hur en utredning går till

Ett ärende kan starta genom ett tips, ett klagomål eller på eget initiativ. Oftast startar en tillsynsutredning genom att ett tips eller klagomål kommer in till vår tipsfunktion. Efter en förstudie presenteras ärendet vid myndighetens veckovisa prioriteringsmöte där chefer från flera avdelningar deltar. Flera ärenden hanteras vid varje prioriteringsmöte. En stor del av ärendena skrivs av redan efter en inledande förstudie om vi gör bedömningen att det saknas grund utifrån vår prioriteringspolicy att driva ärendet vidare. De ärenden som prioriteras för vidare utredning beskrivs närmare i denna rapport.

En ansvarig handläggare utses och för de ärenden som ska bedrivas i projektform tar vi fram en projektplan. Förutom jurister och ekonomer från tillsynsavdelningen involveras också personal från den juridiska avdelningen och chefsekonomavdelningen i utredningarna. Projektgrupperna har även ofta ett samarbete med avdelningen för kommunikation och internationella frågor.

2.3.1 Särskilt om handläggningen av företagskoncentrationer

Utredningar av koncentrationer skiljer sig en hel del från hur övriga konkurrenstillsynsutredningar bedrivs och hanteras av en separat grupp med särskilt ansvar för just företagsförvärv. De lagstadgade tidsfristerna gör att utredningarna bedrivs under betydligt större tidspress än övriga ärenden. När anmälan är fullständig ska Konkurrensverket inom 25 arbetsdagar besluta om en särskild undersökning av företagskoncentrationen ska inledas eller om koncentrationen ska lämnas utan åtgärd. Denna första del av utredningen kallas för fas I. Vid tidpunkten för beslut om

särskild undersökning påbörjas fas II och Konkurrensverket har då tre månader på sig att väcka talan hos Patent- och marknadsdomstolen. De allra flesta utredningar av förvärv avslutas redan i fas I.

2.4 Strategiska satsningar

I Konkurrensverkets verksamhetsplaner för 2016 och 2017 finns strategiska satsningar som berör konkurrenstillsynen. Under 2016 prioriterade vi att bygga kunskap om IT-forensiskt arbete och hur detta kan användas på ett effektivt sätt i våra utredningar. Denna satsning fortsätter under 2017. Vi har också arbetat mycket med digital kommunikation om tillsynsverksamheten, bland annat genom att publicera flera poddsändningar om våra ärenden och våra prioriteringar. Vi har fortsatt att satsa på att ta fram interaktiva vägledningar om olika frågor till vår webbplats. Vägledningarna syftar till att ge information till företag och andra aktörer som har frågor om regelverket och fyller därmed en viktig förebyggande funktion. Under de två år som vi beskriver i denna rapport har vi tagit fram en vägledning om förbudet mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS) och en vägledning om distributionsavtal. Sedan tidigare finns också vägledningar om bland annat branschorganisationer och samarbeten i upphandlingar publicerade på vår webbplats.

Vi har också satsat på att bygga kunskap om delningsekonomi och hur denna kan hanteras i tillsynsverksamheten.

Ytterligare en strategisk satsning har rört KOS. Under 2016 tog vi fram en rapport som innehåller lärdomar som vi dragit av hittillsvarande domstolspraxis och hur denna kommer att påverka vår framtida prioritering av ärenden. En slutsats är att det är viktigt att det finns en eller flera privata aktörer som påverkas av förfarandet

och att Konkurrensverket kan visa på konkreta, mätbara och dokumenterade skador på konkurrensen. I anslutning till att rapporten publicerades i oktober 2016 höll Konkurrensverket ett seminarium där Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Svenskt Näringsliv med flera presenterade sin syn på lagstiftningen och rättsområdet. Under hösten och vintern 2016–2017 höll Konkurrensverket tillsammans med SKL, Svenskt Näringsliv och Almega flera regionala möten där vi informerade om regelverket och om våra prioriteringar. Vi har också i samarbete med Företagarna arrangerat flera lokala träffar med företag ute i landet.

De strategiska satsningarna i tillsynsverksamheten har bidragit till att bygga kunskap hos marknadens aktörer om hur vi prioriterar bland de tips som kommer in, men också gett oss information om hur vi ytterligare kan utveckla och effektivisera tillsynsverksamheten.

2.5 Utvärderingar och ständiga förbättringar

Samtliga utredningar som prioriterats för projektläggning utvärderas när utredningsärendet stängs. Syftet med utvärderingarna är att fortlöpande utveckla och effektivisera vår verksamhet. Om ärendet går vidare till process i domstol sker ytterligare en utvärdering när processen har avslutats. Om prövningen sker i flera instanser ska varje process utvärderas. Målen för utvärdering av Konkurrensverkets verksamhet finns specificerade i verksamhetsplanen och följs upp varje år. Lärdomarna från utvärderingarna förs ut i organisationen genom att projektledaren redovisar iakttagelser och förslag till förbättringar för närmast berörda chefer, som ansvarar för att fånga upp förbättringsförslagen.

3 Konkurrentillsynsutredningar 2015–2016

Många ärenden prioriteras bort redan på ett tidigt stadium. I det här kapitlet presenterar vi kortfattade sammanfattningar av och statistik över de tillsynsärenden som pågår eller har avslutats sedan den 1 januari 2015 och där vi har valt att genomföra mer omfattande utredningsinsatser.

Sammanfattningarna och statistiken presenteras uppdelat efter ärendetyp. I tabellerna redovisar vi även statistik för år 2014 i syfte att ge en mer heltäckande bild och en möjlighet att följa utvecklingen över tid.

I vissa avseenden skiljer sig de siffror som presenteras i denna rapport från dem som presenteras i årsredovisningarna för de aktuella åren. Förklaringen är att vi i denna rapport har lagt ihop olika diarienummer som på något sätt är relaterade till ett och samma ärende. Exempelvis är en ansökan om eftergift som resulterat i en utredning och i en platsundersökning i denna rapport redovisad som ett ärende, medan de i årsredovisningen beskrivs som tre registrerade ärenden. Båda beskrivningarna är korrekta, men är olika sätt att redovisa siffrorna.

3.1 Horisontella konkurrensbegränsande samarbeten

Av tabell 1 framgår på vilket sätt de tillsynsärenden som rör horisontella konkurrensbegränsande samarbeten har avslutats.

Tabell 1 Horisontella konkurrensbegränsande samarbeten – avslutade ärenden 2014–2016

	2016	2015	2014
Avskrivning	3	10	2
Avskrivning pga. förändrat beteende	2	1	3
Ansökan om stämning	0	1	1
Avgiftsföreläggande	1	0	0
Åläggande	0	0	0
Åtagande	0	0	1
Totalt	6	12	7

På följande sidor finns kortare beskrivningar av de ärenden som rör horisontella konkurrensbegränsande samarbeten som antingen har skrivits av eller resulterat i stämningsansökan, avgiftsföreläggande, åläggande eller åtagande under åren 2015 och 2016. Ärendena presenteras i kronologisk ordning efter beslutsdatum.

Datakommunikationstjänster – stämningsansökan

Konkurrensverket ansökte i december 2014 hos Stockholms tingsrätt att Göteborg Energi Gothnet AB (Gothnet) och Telia Sonera Sverige AB (Telia Sonera Sverige) skulle betala 16 960 000 kronor respektive 18 800 000 kronor i konkurrensskadeavgift för att företagen deltagit i en otillåten anbudssamordning i samband med en upphandling av fasta datakommunikationstjänster i Göteborg 2009. Utredningen hos Konkurrensverket avslutades i februari 2015.

I december 2016 meddelade Patent- och marknadsdomstolen sin dom i målet. Gothnet och Telia Sonera Sverige dömdes att betala åtta miljoner kronor vardera i konkurrensskadeavgift eftersom företagen gjort sig skyldiga till ett samordnat förfarande i strid mot konkurrenslagen. Telia har överklagat domen till Patent- och

marknadsöverdomstolen och huvudförhandling är planerad till december 2017 (dnr 848/2014 och 606/2012).

Kalkylstöd till åkerier – avskrivning på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket utredde om branschorganisationen Sveriges Åkeriföretags tillhandahållande av kalkylstöd stred mot konkurrenslagens förbud mot konkurrensbegränsande samarbeten. Kalkylstödet innehöll vissa förifyllda kostnadsvärden samt en funktion som underlättade delning av kalkyler mellan företag. Efter att branchorganisationen i en skrivelse till Konkurrensverket bland annat uppgett att de framöver endast skulle använda fiktiva exempelvärden i kalkylstödet samt att den funktion som underlättade delning av kalkyler tagits bort, skrevs ärendet av i februari 2015 (dnr 168/2012).

Trävaror – avskrivning

I februari 2015 skrev Konkurrensverket av ett ärende som rörde skogsindustrin. Misstanken rörde ett otillåtet informationsutbyte. Företag inom skogsindustrin skulle ha avtalat eller samordnat sig om priser och marknadsuppträdande, bland annat genom utbyte av information om priser och förväntad marknadsutveckling. Utredningen innefattade bland annat platsundersökningar och förhör, vilka gav stöd för att informationsutbyte hade skett vid flera tillfällen. Eftersom informationen som utbytts var av historisk och/eller aggregerad karaktär gjorde Konkurrensverket bedömningen att det saknades skäl att fortsätta utredningen (dnr 267/2013 och 265/2013).

Hemnets förändrade annons- och förmedlingsavtal – avskrivning

Konkurrensverket fick in klagomål om Hemnets ändrade villkor för annonsering. Bostadssäljaren måste själv teckna ett avtal direkt med Hemnet, som förmedlas via den enskilda fastighetsmäklaren som bostadssäljaren anlitat. En annons för bostadsobjekt kostade 600 kronor. Mäklaren erhöll sedan 300 kronor av Hemnet för varje förmedlad annons.

Den 29 januari 2014 anmälde Swedbank AB:s dotterbolag Swedbank Franchise AB sitt förvärv av Svensk Fastighetsförmedling AB. Med anledning av att prövningen av förvärvet även innefattade ägandet i Hemnet bedömde vi att utfallet kunde ha betydelse för klagomålet om ändrade villkor för annonsering. Vi valde därför att avvakta med att ta ställning till eventuella ytterligare utredningsinsatser. Domstolsprocessen avslutades i och med att Swedbank Franchise AB lät köpet av Svensk Fastighetsförmedling AB återgå den 12 mars 2015.

Konkurrensverket fann därefter inte skäl att fortsatt utreda saken. I bedömningen vägde vi in att Hemnet inte tillämpar någon bestämmelse som begränsar mäklarfirmors möjligheter att använda andra annonsplatser än Hemnet (dnr 333/2013).

Upphandling av transport och förbränning av hushållsavfall – avskrivning

I november 2015 avslutade vi en utredning som rörde misstankar om otillåtet anbudssamarbete av transport och förbränning av hushållsavfall. Utredningen grundade sig på indikationer om att två kommunalt ägda bolag under hösten 2013 hade samordnat sina anbud i en offentlig upphandling av transport och förbränning av hushållsavfall. Företagen hade gett in identiska anbudspriser i

upphandlingen. Utredningen gällde även en misstanke om att företagen kunde ha samordnat sig om att vägra ta emot det aktuella avfallet för förbränning från det företag som vann upphandlingen.

I syfte att säkra bevis genomförde Konkurrensverket i september 2014 en platsundersökning hos de båda företagen och höll även flera förhör. Utredningsåtgärderna i ärendet gav dock inga bevis för att någon otillåten samordning hade skett mellan företagen och ärendet skrevs av (dnr 598/2014 och 592/2014).

Sorteringsprogram för postsändningar – avskrivning

I ett klagomål ifrågasatte en konkurrerande aktör en mjukvara som Postnord Sverige AB (Postnord) och Bring Citymail AB (Bring) tillsammans hade tagit fram och som kunder kunde använda sig av för sortering av postsändningar mellan Postnord och Bring. Konkurrensverket inledde med anledning av klagomålet en utredning av om postsorteringsprogrammet kunde utgöra ett konkurrensbegränsande samarbete. Utredningen visade att programvaran endast användes för sortering av en begränsad andel av det totala antalet postsändningar på marknaden. Det framkom också att fördelningen av volymer mellan Bring och Postnord för majoriteten av kunderna inte påverkades av om programmet användes eller inte. Programmet innehöll inte heller några uppgifter om priser eller enskilda kunder. I november 2015 avskrevs ärendet från vidare handläggning (dnr 584/2014).

Marknaden för ledningsanvisning och kabelutsättning – avskrivning på grund av ändrat beteende

I februari 2016 skrev vi av ett ärende som gällde marknaden för ledningsanvisning. Enligt ett anonymt klagomål var Geomatikk Sverige AB (Geomatikk) den dominerande aktören på marknaden

och tillämpade en klausul i sina underentreprenörsavtal vilket gav företaget rätten att säga upp avtalet om underentreprenören ingick ett samarbete med tredje part och sådant samarbete kunde konkurrera med Geomatikk. Den 19 februari 2016 meddelade dock Geomatikk att man inte längre avsåg att tillämpa klausulen i sina underentreprenörsavtal. Mot bakgrund av detta fanns det inte skäl för Konkurrensverket att fortsätta utredningen (dnr 442/2015).

Rekommendation om provisionsförbud för försäkringsförmedlare – avskrivning på grund av ändrat beteende

I juli 2016 skrev vi av en utredning mot branschorganisationen Svensk Försäkring avseende rekommendation om provisionsförbud för vissa försäkringsförmedlare. Misstanken var att rekommendationen kunde påverka konkurrensen på ett negativt sätt, och särskilt drabba mindre försäkringsbolag i branschen. I och med att Svensk Försäkring i juni 2016 beslutade att upphäva rekommendationen till sina medlemmar fanns inte längre skäl att fortsätta utreda ärendet och ärendet skrevs därför av (dnr 30/2015).

Insamling och transport av avfall – avgiftsföreläggande

Konkurrensverket utredde ett samarbete mellan Ragn-Sells AB och Bilfrakt Bothnia AB om miljö- och transporttjänster i Västerbottens län. Samarbetet innebar bland annat att företagen kom överens om att under en femårsperiod inte lämna konkurrerande anbud vid upphandlingar som rörde insamling av hushållsavfall i regionen.

Ragn-Sells och Bilfrakt ingick det aktuella samarbetsavtalet år 2010. Bilfrakt överlät sin samlingsverksamhet i dotterbolaget Transbothnia AB till Postnord AB år 2013. I samband med detta ersatte Transbothnia Bilfrakt som Ragn-Sells motpart i 2010 års samarbets-

avtal. När Postnord i februari 2014 uppmärksammade den konkurrensbegränsande bestämmelsen i avtalet kontaktade företaget Konkurrensverket och ansökte om eftergift för Transbothnias räkning. Upplysningarna ledde till att Konkurrensverket genomförde en gröningsråd hos Ragn-Sells och Bilfrakt i mars 2014.

Utredningen visade enligt Konkurrensverkets bedömning att företagen överträtt förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen genom att ha ingått avtal som har haft till syfte att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen på marknaden för insamling av fast, icke-farligt hushållsavfall i Västerbottens län på ett märkbart sätt. Både Ragn-Sells och Bilfrakt godtog avgiftsförelägganden. Det innebär att de godkände Konkurrensverkets krav på att betala konkurrens-skadeavgift, som för Ragnsells del uppgick till 2 450 000 kronor och för Bilfrakt 2 060 000 kronor (dnr 184/2014 och 182/2014).

Byggvaruhandel – avskrivning

I syfte att säkra bevis genomförde Konkurrensverket i oktober–november 2016 en platsundersökning hos två företag verksamma inom byggvaruhandel. Konkurrensverket misstänkte att de två företagen samordnat sig om kundkampanjer. Utredningen visade att kontakter mellan företagen förekommit om ett mindre antal enskilda marknadsföringsåtgärder i form av tillfällig lokal skyltning. Utredningen gav dock inte stöd för att kontakterna utgjorde en del av en otillåten samordning av kundkampanjer som gällde priser och rabatter. Ärendet skrevs därför av i mars 2017 (dnr 645/2016 och 582/2016).

Eftergiftsärenden

Sex eftergiftsärenden skrevs av eller lades *ad acta*³ under 2015 och tre ärenden under 2016. Av dessa totalt nio ärenden avslutades fyra efter att vi genomfört fullständiga utredningar av de misstänkta överträdelserna. En av dessa utredningar ledde till avgiftsförelägganden mot två företag i november 2016.⁴ I det fallet behövde det företag som ansökte om eftergift inte betala någon konkurrenskadeavgift. Övriga ärenden som stängts har inte resulterat i någon utredning. Fyra utredningar pågår vid tidpunkten för denna rapport hos antingen Europeiska kommissionen eller hos Konkurrensverket.

3.2 Vertikala konkurrensbegränsande samarbeten

Tabell 2 visar på vilket sätt de ärenden som rör vertikala konkurrensbegränsande samarbeten har avslutats.

Tabell 2 **Vertikala konkurrensbegränsande samarbeten – avslutade ärenden 2014–2016**

	2016	2015	2014
Avskrivning	0	0	2
Avskrivning pga. förändrat beteende	0	1	0
Ansökan om stämning	0	0	0
Avgiftsföreläggande	0	0	0
Åläggande	0	0	0
Åtagande	0	1	0
Totalt	0	2	2

³ Ett ärende som "läggs *ad acta*" stängs utan avskrivningsbeslut.

⁴ Se utredningsärende dnr 184/2014 (Ragn-Sells AB och Bilfrakt Bothnia AB).

På följande sidor finns en beskrivning av de ärenden som har skrivits av efter fullgjord utredning eller efter ändrat beteende, alternativt resulterat i ett åläggande, åtagande, stämningsansökan eller avgiftsföreläggande sedan januari 2015.

Marknaden för onlineresebyråttjänster – åtagande respektive avskrivning på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket fick år 2013 tips om att de två största onlineresebyråerna i Sverige, Booking och Expedia, tillämpade så kallade prisparitetsklausuler i sina avtal med svenska hotell. Detta innebar i korthet ett förbud för hotellen att erbjuda bättre priser i andra försäljningskanaler än de priser som hotellen erbjöd Booking och Expedia. Hotellen fick inte erbjuda konsumenterna ett lägre pris vare sig via en konkurrerande onlineresebyrå eller i sina egna försäljningskanaler, exempelvis på webbplatsen. Det fanns också krav på paritet (likhet) vad gäller övriga villkor. Konkurrensverket bedömde preliminärt att villkoren skadade konkurrensen, dels genom att de begränsade konkurrensen mellan onlineresebyråerna, dels genom att de ökade inträdeshindren på marknaden. Booking inkom med ett åtagande om att begränsa klausulen på ett sådant sätt att den inte längre begränsade konkurrensen mellan onlineresebyråerna. Efter marknadstest⁵ godkändes åtagandet i april 2015 (dnr 596/2013). Några månader senare ändrade även Expedia sina villkor, vilket ledde till att ärendet skrevs av (dnr 595/2013). Utredningen drevs i nära samarbete med de franska och italienska

⁵ För att kunna bedöma om föreslagna åtaganden kan avhjälpa de konkurrensproblem som identifierats, genomför Konkurrensverket så kallade marknadstest. Marknadstest innebär att Konkurrensverket kontaktar exempelvis kunder, konkurrenter eller andra aktörer som bedöms kunna framföra relevanta upplysningar utifrån sin branschkunskap. I marknadstestet ställer Konkurrensverket frågor som syftar till att få klarhet i om åtagandena är tillräckliga och effektiva.

konkurrensmyndigheterna och samordnades av Europeiska kommissionen.

3.3 Missbruk av dominerande ställning

Av tabell 3 framgår på vilket sätt de ärenden som rör missbruk av dominerande ställning de senaste tre åren har avslutats.

Tabell 3 Missbruk av dominerande ställning – avslutade ärenden 2014–2016

	2016	2015	2014
Avskrivning	3	5	7
Avskrivning pga. förändrat beteende	1	1	0
Ansökan om stämning	0	1	1
Avgiftsföreläggande	0	0	0
Åläggande	0	0	0
Åtagande	0	0	0
Totalt	4	7	8

På följande sidor finns en beskrivning av de ärenden rörande missbruk av dominerande ställning som har skrivits av efter fullgjord utredning eller ändrat beteende, alternativt resulterat i ett åläggande, åtagande, stämningsansökan eller avgiftsföreläggande sedan januari 2015. Ärendena presenteras i kronologisk ordning efter beslutsdatum.

Tillträde till infrastruktur för flygbränslehantering vid Arlanda Flygplats – avskrivning

Konkurrensverket tog emot ett klagomål om att A Flygbränsle AB (AFAB), ägare av den enda oljedepån vid Arlanda flygplats, missbrukade sin dominerande ställning genom att kräva en engångsavgift om 250 000 kronor för att upprätta avtal för tillträde till den aktuella infrastrukturen. Enligt klagomålet utgjorde detta en otillåten leveransvägran. Konkurrensverket konstaterade att det inte förelåg någon uttrycklig vägran att ge tillträde till oljedepån. Att avgiften utgjorde en ytterst liten andel, mellan 0,5 och 1,5 promille, av värdet på det flygbränsle som klaganden årligen köpte till flygplanen på Arlanda talade emot att avgiften kunde likställas med en uttrycklig vägran. Utredningen gav inte heller stöd för att tillgång till AFAB:s infrastruktur var nödvändigt för att klaganden skulle kunna bedriva flygreseverksamhet på Arlanda. Ärendet skrevs av i februari 2015 (dnr 529/2014).

Marknaden för tjänster för handel med aktier – stämningsansökan

I maj 2015 lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med krav på att de tre företagen Nasdaq OMX Stockholm, OMX AB och OMX Technology tillsammans ska dömas att betala nära 31 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX misstänks för att ha missbrukat sin dominerande ställning på marknaden när de genom påtryckningar på Verizon Sweden hindrade sin konkurrent Burgundy från att placera datorer för sina handelssystem i Verizons datorhall. Konkurrensverkets utredning initierades i december 2010, efter klagomål från Burgundy. I juni 2011 genomförde Konkurrensverket platsundersökningar hos Verizon och Nasdaq där bevis säkrades. Ärendet ligger för avgörande i Patent- och marknadsdomstolen och

huvudförhandling är planerad att äga rum i september–oktober 2017 (dnr 629/2010, 406/2015 och 376/2011).

Mediebevakningsmarknaden – avskrivning på grund av ändrat beteende

Ett klagomål kom in till Konkurrensverket om att mediebevakningsföretaget Retriever Sverige AB (Retriever), genom sitt helägda dotterbolag Mediarkivet Svenska AB (Mediarkivet), hade ingått exklusivavtal med ett flertal mediekoncerner. Exklusivavtalen gav Retriever ensamrätt att motta och distribuera samt vidareförsälja digitala versioner av tryckta tidningar som ägdes av respektive mediekoncern, vilket hindrade klaganden från att få tillgång till sådant material. Under utredningens gång ändrade Retriever avtalen så att de inte längre innehöll några exklusivbestämmelser. Tre av mediekoncernerna ingick därefter avtal som gav klaganden tillgång till aktuellt material. Klaganden hade även gjort gällande att flera aktörer inom Bonnierkoncernen hade vägrat att teckna avtal med klaganden och att detta eventuellt skett i samförstånd med Retriever, men utredningen gav inget stöd i denna del. Ärendet skrevs av i juni 2015 (dnr 628/2014).

Annonstjänster i Östhammars kommun – avskrivning

Konkurrensverket fick information om att AB Upsala Nya Tidning (UNT) genomfört stora prissänkningar kopplade till erbjudande om samannonsering i den av UNT ägda gratistidningen Östra Uppland. I erbjudandet ingick att annonserna som togs in i Östra Uppland också skulle publiceras i UNT. Konkurrensverket gjorde en översiktlig analys av de intäkter och kostnader som kunde härledas till det ifrågasatta erbjudandet. Konkurrensverkets analys gav inte tillräckligt stöd för att UNT:s prissättning skulle utestänga en lika

effektiv konkurrent från en eventuell annonsmarknad i Östhammars kommun för att prioritera en fortsatt utredning av ärendet. I Konkurrensverkets bedömning togs också hänsyn till att den försäljning som skedde inom det aktuella erbjudandet endast omfattade en mindre del av marknaden och att de potentiella utestängningseffekterna var små. Ärendet skrevs därför av i juli 2015 (dnr 51/2015).

Dosdispenseringsmarknaden – avskrivning

Apotekstjänst Sverige AB gav i maj 2015 in ett klagomål till Konkurrensverket där man gjorde gällande att Apoteket AB hade lämnat orimligt låga priser i en upphandling. Konkurrensverket utredde klagomålet, men fann inte stöd för att Apotekets anbud skulle utgöra underprissättning. Ärendet skrevs därför av i november samma år (dnr 730/2015 och 369/2015).

Marknaden för postdistribution – avskrivning

Två företag kontaktade Konkurrensverket var för sig och gjorde gällande att Postnord Sverige AB missbrukade sin dominerande ställning genom en avisering om förändring av vilka postkunder som fick tillgodoräkna sig så kallade årsvolymrabatter. Företagen krävde också att Konkurrensverket i ett interimistiskt beslut skulle stoppa den aviserade ändringen. Konkurrensverket konstaterade att den aktuella ändringen, som i praktiken utgjorde en prishöjning mot klagandena, skulle kunna utgöra missbruk av dominerande ställning genom marginalklämning. Utredningen gav dock inte stöd för att så var fallet. Utredningen gav inte heller stöd för att ändringen utgjorde ett missbruk genom prisdiskriminering eller genom påtvingande av oskäligen affärsvillkor. Konkurrensverket skrev därför av ärendet i dess helhet i november 2015 (dnr 638/2015 och 639/2015).

Leveransvägran avseende daggamla kycklingar – avskrivning

Konkurrensverket utredde under hösten 2015 en påstådd leveransvägran från företaget Swe Hatch AB till företaget Reko Gårdar i Sverige AB avseende daggamla kycklingar av rasen Rowan Ranger. Konkurrensverkets utredning visade att Rowan Ranger var bättre lämpad än andra kycklingraser för ekologisk produktion, men att det fanns en efterfrågan på svensk ekologisk kyckling oberoende av vilken hybrid som använts i produktionen. Under rådande marknadsförhållanden fanns det således inte stöd för att tillgång till just daggamla Rowan Ranger-kycklingar var nödvändig för att kunna konkurrera effektivt om försäljning av ekologiska kycklingprodukter. Konkurrensverket konstaterade också att Swe Hatchs produktion av daggamla Rowan Ranger-kycklingar var i ett uppstartsskede och att företaget hade haft problem att nå upp till de volymer kläckta kycklingar som företaget hade räknat med. Ärendet skrevs därför av i december 2015 (dnr 563/2015).

Onlineplattform för försäljning av mat – avskrivning på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket mottog ett klagomål från ett konkurrerande företag om att Onlinepizza Norden AB (Onlinepizza) hade ställt ultimatum till de restauranger som har varit anslutna till båda företagens tjänst att välja att vara ansluten antingen till konkurrenten eller till Onlinepizza. Efter att Onlinepizza ändrat sina partneravtal och förtydligat hur anslutna restauranger också kan vara anslutna till konkurrerande beställningsplattformar, valde Konkurrensverket i april 2016 att skriva av ärendet (dnr 658/2015).

Krav vid upplåtande av licens för vidareändning av TV – avskrivning

Konkurrensverket mottog i maj 2016 ett klagomål och begäran om interimistiskt beslut mot Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u.p.a. (Stim) och Copyswede ek. för. (Copyswede). Klaganden påstod att Stim och Copyswede hade missbrukat sin dominerande ställning genom att villkora upplåtande av vidareändningslicens för en tjänst (CMores vidareändning av TV4:s linjära kanaler) med att TV4 och CMore först ingick avtal med Stim avseende en annan tjänst (icke-linjära musikrättigheter i företagens respektive SVOD-tjänster), där avgiftsnivån var tvistig. Konkurrensverket fann inte skäl att prioritera en djupare utredning av det påtalade förfarandet. Därmed fanns inte heller skäl att ingripa interimistiskt (dnr 354/2016).

Mejerimarknaden – avskrivning

Konkurrensverket utredde, efter ett tips, om Arla missbrukat sin dominerande ställning på marknaden genom lojalitetsskapande avtal med dagligvarubutiker. Enligt tipset skulle Arlas avtal fått effekten att konkurrerande företag inte kunnat etablera nya leverantörsavtal med butikerna och i vissa fall även tvingats avsluta befintliga leverantörsavtal. Utredningen gav inte stöd för att Arlas rabatter ledde till konkurrensbegränsande utestängning. Inte heller gav den stöd för att Arla gjort betalningar till dagligvaruhandlare som villkorats av exklusivitet. Konkurrensverket bedömde därför att det saknades skäl att prioritera en fortsatt utredning och skrev av ärendet i november 2016 (dnr 663/2015).

Läkemedel – avskrivning

I ett klagomål till Konkurrensverket gjorde en distributör av läkemedel och förbrukningsvaror till vårdaktörer i Sverige gällande att distributörer eller tillverkare av läkemedel hade missbrukat en dominerande ställning genom att vägra leverera läkemedel till ett företags partihandelsverksamhet. Enligt klagomålet innebar detta att företagets parallelexport av läkemedel från Sverige helt hade upphört. Konkurrensverkets utredning visade inte att det förelåg ett etablerat kontraktsförhållande när det gäller leveranser till företagets partihandlarverksamhet. Utredningen gav inte heller stöd för att det förelåg en konkurrensrättslig skyldighet att leverera till företaget som ny kund. Därmed saknades det stöd för att det förelåg en otillåten leveransavstängning eller leveransvägran enligt konkurrensreglerna. I november 2016 skrevs ärendet därför av från vidare utredning (dnr 791/2015).

3.4 Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Av tabell 4 framgår på vilket sätt de ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet har avslutats.

Tabell 4 Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet – avslutade ärenden 2014–2016

	2016	2015	2014
Avskrivning	8	11	6
Avskrivning pga. förändrat beteende	2	1	2
Ansökan om stämning	0	0	0
Totalt	10	12	8

Följande ärenden har skrivits av eller resulterat i en stämningsansökan sedan januari 2015. Ärendena presenteras i kronologisk ordning efter beslutsdatum.

Stockholm Visitors Board AB – avskrivning

Konkurrensverket mottog i oktober 2014 ett klagomål om att Stockholm Visitors Board (SVB) brutit mot konkurrenslagen genom att vägra inkludera båtsightseeingturer arrangerade av Skärgårdsrederiet Sweden AB (Skärgårdsrederiet) i det så kallade Stockholmskortet. SVB skulle ha ingått ett exklusivt avtal med Strömma Turism & Sjöfart AB (Strömma) om att inkludera båtsightseeingturer arrangerade av Strömma i Stockholmskortet, men inte båtsightseeingturer arrangerade av Skärgårdsrederiet. SVB ägs av Stockholms stad. Då SVB beslutat att Stockholmskortet skulle upphöra från den 1 januari 2016 fann Konkurrensverket inte skäl att vidare utreda ärendet. Ärendet skrevs av i mars 2015 (dnr 696/2014).

Tolförmedling – avskrivning på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket fick in ett klagomål om att kommunalförbundet Tolförmedling Väst sålde tjänster till icke-medlemmar och att detta var konkurrensbegränsande. Efter utredningsåtgärder från Konkurrensverket upphörde Tolförmedling Väst i allt väsentligt med extern förmedling av tjänster. Därför skrevs ärendet av i april 2015 (dnr 363/2013).

Tekniska verken – avskrivning

Efter att ha genomfört en kartläggning⁶ av de svenska kommunala energibolagens säljverksamheter inleddes ett tillsynsärende mot Tekniska Verken i Linköping AB. Ärendet avsåg främst konsulttjänster som erbjöds i anslutning till kärnverksamheten. Ärendet skrevs av den 27 maj 2015 eftersom utredningen inte indikerade tillräckliga konkurrensbegränsande effekter för att ärendet skulle prioriteras (dnr 152/2015).

Vaxholms kommuns färjetrafik – avskrivning

Den 4 februari 2015 fick Konkurrensverket in en anmälan om Vaxholm stads (kommunen) beslut att, i kommunal regi, bedriva färjeverksamhet i form av en linfärja. I anmälan framhölls att beslutet att driva en linfärja riskerade att snedvrیدا konkurrensen på marknaden för bland annat redare och taxibåtar. Ärendet skrevs av i juni 2015 bland annat mot bakgrund av att kommunen genom upphandling konkurrensutsatt driften av linfärjan (dnr 99/2015).

Uppsala konferens- och konsertverksamhet – avskrivning

Den 16 december 2014 fick Konkurrensverket in en anmälan som gällde Uppsala Konsert & Kongress AB (UKK). Enligt anmälan bedriver Uppsala kommun konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet genom UKK i form av konferensverksamhet och lunchservering. I vår utredning hittade vi inte något förfarande i de ifrågasatta säljverksamheterna som utgjorde skäl till fortsatt utredning. Utredningen indikerade heller inte konkurrensproblem som

⁶ Kartläggning av energisektorn KOS (dnr 777/2014).

kunde motivera en fortsatt utredning. Ärendet skrevs därför av i juni 2015 (dnr 840/2014).

Umeå kommuns utveckling och försäljning av mjukvara – avskrivning

I september 2015 skrev Konkurrensverket av ett ärende som rörde ett klagomål om att Umeå kommun bedrev konkurrensbegränsande säljverksamhet av mjukvaruprodukten ApN. Vi konstaterade i vårt beslut att kommunens försäljning av ApN till andra kommuner utgjorde en sådan offentlig säljverksamhet som får anses omfattas av KOS-bestämmelsen, men att utredningen inte gav stöd för att det förelåg en snedvridning av konkurrensen till följd av säljverksamheten (dnr 204/2015).

Värnamo Kommuns säljverksamhet i Gummifabriken – avskrivning

Konkurrensverket fick i oktober 2014 in ett klagomål om att Värnamo kommun bedrev konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i form av konferensverksamhet i Gummifabriken. Utredningen visade att en mycket stor del av verksamheten utfördes på uppdrag av kommunen. Sådan intern verksamhet kan inte prövas med stöd av KOS-bestämmelsen. Konkurrensverket fann att den del av verksamheten som riktade sig till externa kunder inte hade en tillräckligt stor påverkan på de privata aktörerna för att ärendet skulle prioriteras vidare (dnr 708/2014).

Jernhusen AB med flera – ad acta

Konkurrensverket fick i mars 2015 in en skrivelse där det framhölls att Jernhusen AB vunnit en upphandling genomförd av Trafikverket till följd av ekonomiska fördelar i egenskap av statligt bolag. Konkurrensverket bedömde att det inte fanns tillräckliga skäl att

inleda en utredning. Ärendet avslutades därför i oktober 2015 utan någon vidare åtgärd från Konkurrensverket (dnr 353/2015).

Statens veterinärmedicinska anstalt – avskrivning

Konkurrensverket tog emot ett klagomål om att det förekom osund statlig konkurrens mot privata laboratorier inom veterinärmedicinskt analysarbete. Anmälaren ifrågasatte omfattningen av Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) säljverksamhet med tanke på myndighetens uppdrag och hävdade också att SVA:s agerande och prissättning hade inverkat negativt på privata aktörers möjlighet att expandera och nyanställa. Konkurrensverkets utredning visade inte tillräckligt stora pågående konkurrensproblem för att motivera en fortsatt utredning. I december 2015 skrevs ärendet därför av (dnr 650/2015).

Telge Nät AB:s försäljning av fiberanslutningar – avskrivning

Konkurrensverket tog emot ett klagomål om att Södertälje kommun bedrev stadsnätverksamhet i Nykvarns kommun genom sitt helägda bolag Telge Nät AB (Telge Nät). Enligt anmälan innebar verksamheten en snedvridning av konkurrensen på kommunikationsoperatörs- och nätägarmarknaden. Konkurrensverket utredde frågan och kom fram till att Telge Nätets verksamhet var av mindre omfattning och att bolaget inte bedrev någon aktiv marknadsföring i Nykvarns kommun. Utredningen visade inte heller på något avvikande avseende bolagets priser för fiberanslutning i kommunen. Konkurrensverket valde därför i december 2015 att skriva av ärendet (dnr 252/2015).

Wifi i Helsingborgs kommun – avskrivning

I december 2015 skrev Konkurrensverket av ett ärende som rörde Helsingborgs kommuns erbjudande av skattefinansierade surf-zoner på vissa begränsade platser i staden. Konkurrensverket konstaterade i beslutet att surf-zoner kan erbjudas om de är begränsade på ett sådant sätt att de inte får en betydande påverkan på marknaden. Omfattningen av tjänsten var i detta fall inte så stor att det innebar en överträdelse av konkurrensreglerna (dnr 706/2014).

Jönköpings kommuns försäljning av jord- och bergmaterial – avskrivning

Konkurrensverket avslutade i december 2015 en utredning av Jönköpings kommuns försäljning av jord- och bergmaterial i säck. Ärendet hade inletts efter ett klagomål om att privata företag ansåg att det var svårt att konkurrera med Jönköpings kommuns försäljning. Anledningar till att Konkurrensverket valde att skriva av ärendet var bland andra att försäljningen hade ett begränsat värde och att utredningsarbetet försvårades av att Jönköpings kommun saknade särredovisning av sin externa försäljning (dnr 507/2014).

Borgholms kommuns försäljning och uthyrning av mobil scen – avskrivning

Konkurrensverket fick in ett klagomål om att Borgholms kommun hade köpt en mobilscen som skulle användas i kommunens verksamhet, men även hyras ut till andra aktörer. Enligt anmälaren hyrdes scenen ut till ett pris som var lägre än marknadspriset. Konkurrensverkets utredning visade att kommunens uthyrningsverksamhet hade varit av begränsad omfattning och riktat sig främst till föreningar inom kommunen samt att kommunen inte aktivt marknadsförde uthyrningsverksamheten. Mot bakgrund av

detta ansåg Konkurrensverket att verksamheten inte utgjorde ett sådant konkurrensproblem att det var motiverat att fortsätta utredningen och ärendet skrevs därför av i januari 2016 (dnr 605/2015).

Elmia AB:s planerade jaktmässa i Eslövs kommun – avskrivning

Konkurrensverket fick in ett klagomål om att en jaktmässa som arrangeras av det kommunalt ägda Elmia AB konkurrerade på ett otillåtet sätt med den sedan tidigare etablerade Skånska Jakt- och Fiskemässan i Skåne. Konkurrensverkets utredning gav inga indikationer på att Elmias mässa utgjorde ett konkurrensproblem och i februari 2016 skrevs ärendet därför av (dnr 668/2015).

Malmö stads planerade gymverksamhet i Hyllie – avskrivning

En anmälan kom in till Konkurrensverket om att Malmö stads planerade gymverksamhet i Hylliebadet skulle konkurrera med ett antal privata gym och att inget privat gym med motsvarande utbud skulle kunna matcha Hylliebadets prissättning. Ärendet skrevs av i februari 2016 då Konkurrensverket i sin utredning inte fått tillräckligt stora indikationer på att etableringen av gymmet skulle utgöra ett konkurrensproblem (dnr 214/2015).

Studio Västsvensk Konserverings säljverksamhet – avskrivning

Konkurrensverket fick in två klagomål mot Studio Västsvensk Konservering (SVK) i november 2014 och i maj 2015. Enligt klagomålen snedvred och/eller hämmade SVK konkurrensen på marknaden för konservatorstjänster i Västra Götaland. I klagomålen framhöll anmälarna att SVK tillämpade en prissättning i sin säljverksamhet som inte täcker verksamhetens kostnader samt att verksamheten bedrivs utanför Västra Götalandsregionen, i strid

med lokaliseringsprincipen. Utredningen av klagomålet gav inte stöd för att SVK:s agerande hade haft konkurrensbegränsande effekter och Konkurrensverket valde därför att skriva av ärendet i februari 2016 (dnr 721/2014).

Tekniska Verken i Linköping – avskrivning

Ett företag skrev till Konkurrensverket och hävdade att Tekniska Verken Driftum AB (Driftum) agerade på ett sådant sätt på marknaden för ackrediterad kontroll av fjärrvärmemätare att konkurrensen skadades. Enligt anmälaren tillämpade Driftum en pris-sättning som ofta var omöjlig att matcha för ett privatägt företag. Utredningen av klagomålet gav inga indikationer på att agerandet hade haft konkurrensbegränsande effekter och Konkurrensverket valde därför i april 2016 att skriva av ärendet (dnr 777/2015).

Gislaveds kommuns säljverksamhet genom kommunala stiftelser – avskrivning delvis på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket avslutade i april 2016 en utredning av Gislaveds kommuns verksamhet vid stiftelsen Gisleparken. Ärendet hade inletts efter ett klagomål om att privata företag ansåg att det var svårt att konkurrera med kommunens försäljning. Gisleparkens verksamhet omfattade bland annat nöjesverksamhet i form av konserter, nattklubb och teater, logiverksamhet i form av en stugby, bowling, restaurang, konferens och lokaluthyrning. Under utredningen valde Gislaveds kommun att lägga ner större delen av den granskade verksamheten. Därefter skrev Konkurrensverket av ärendet (dnr 709/2014).

Planerad hotellverksamhet i Liseberg – avskrivning

Liseberg AB (Liseberg) kontaktade Konkurrensverket och berättade om det så kallade Jubileumsprojektet, vilket innebar planer på att bygga ett vattenland och ett temahotell. Konkurrensverket bedömde att den planerade hotellverksamheten var mycket omfattande när det gällde investering och storlek och att den därför skulle kunna ha en potentiell påverkan av betydelse på konkurrensen. Eftersom hotellverksamheten bara var i planeringsstadiet och inga aktörer hade klagat till Konkurrensverket valde Konkurrensverket att skriva av ärendet i april 2016. I avskrivningsbeslutet uttalar Konkurrensverket att en ny granskning kan komma att ske om verksamheten bedrivs på ett sätt som riskerar att snedvrیدا konkurrensen (dnr 807/2015).

Tolkcentralens säljverksamhet – avskrivning

Utredningen startades efter ett klagomål och rörde frågan om Tolkcentralen i Region Örebro län snedvred konkurrensen genom underprissättning. Utredningen fann dock inget stöd för att Tolkcentralen tillämpat en avvikande prissättning jämfört med sina konkurrenter. Konkurrensverket valde därför att skriva av ärendet i juni 2016 (dnr 733/2015).

Sjöfartsverkets villkor och tillgängliggörande av sjökortsdata – avskrivning

Två företag gjorde gällande att Sjöfartsverket har ett monopol när det gäller tillhandahållande av sjökortsdata för svenska farvatten och att myndigheten tillämpar olika prisvillkor i förhållande till olika bolag som konkurrerar med varandra, utan godtagbara skäl för prisdifferentieringen. Eniro AB gynnas enligt klagomålen av licensavtalen då de får en betydande kostnadsfördel genom en

prissättning som premierar distributionsformen strömmad data i förhållande till nedladdad data. Det fanns enligt uppgift inga kostnadsskillnader för Sjöfartsverket som skulle kunna förklara prisdifferentieringen. Konkurrensverket bedömde att mot bakgrund av de skillnader i produkttegenskaper som förelåg mellan strömmad och nedladdningsbar data saknades förutsättningar att effektivt utreda och vid behov ingripa i den fråga som klagomålet rörde. Konkurrensverket skrev därför i oktober 2016 av ärendet från vidare handläggning (dnr 189/2016).

Västerbottens läns landstings försäljning av konferens- och restaurangtjänster m.m. – avskrivning på grund av ändrat beteende

Konkurrensverket tog emot ett klagomål om att Västerbottens läns landsting (VLL) bedrev verksamhet i konkurrens med privata företag. VLL sålde konferenstjänster samt bedrev momsfri lokaluthyrning, restaurangverksamhet och logiverksamhet vid Vindelns folkhögskola. Konkurrensverkets utredning visade att VLL hade bristande kostnadstäckning vid försäljning av vissa tjänster. Ärendet skrevs av efter att VLL gjort vissa justeringar av pris- och kostnadsstruktur (dnr 363/2014).

3.5 Pågående konkurrenstillsynsutredningar

Följande projekt är den 1 april 2017 under utredning på Konkurrensverket.⁷

⁷ Fler ärenden än de som redovisas här är i början av 2017 under utredning på kartellenheten, men befinner sig fortfarande i tidiga skeden och kan därför inte beskrivas i rapporten.

Välgörenhetslotterier

Konkurrensverket utreder om Novamedia Sverige AB har missbrukat en dominerande ställning genom att, i samband med sin drift av Svenska Postkodlotteriet, ha tillämpat avtal med lotteriets förmånstagare som begränsar förmånstagarnas möjligheter att samarbeta med andra rikslotterier (dnr 263/2013).

Låsbranschen

Konkurrensverket utreder om Assa Sverige AB och systerbolaget Copiax AB genom prissättning i grossistledet respektive instalatörsledet samt genom lojalitetsskapande rabatter, agerar på ett sätt som innebär missbruk av dominerande ställning (dnr 494/2013).

Marknaden för försäljning av sanitetsporcelain till privatpersoner

I syfte att säkra bevis genomförde Konkurrensverket hösten 2016 en platsundersökning hos fyra företag, varav ett är verksamt främst inom marknaden för tillverkning av sanitetsporcelain och tre inom marknaden för byggvaruhandel. Konkurrensverket misstänker att dessa företag ingår i ett konkurrensbegränsande samarbete som syftar till att fastställa slutpris mot konsument för sanitetsporcelain på den svenska marknaden.

I anslutning till denna undersökning genomfördes även en platsundersökning mot två av företagen som är aktiva inom marknaden för byggvaruhandel avseende horisontellt samarbete. Denna utredning har skrivits av och finns omnämnd under avsnittet om horisontella konkurrensbegränsande samarbeten ovan (dnr 339/2015 och 582/2016).

Byggbranschen

På grund av misstanke om ett otillåtet samarbete i en ramavtals-upphandling genomförde Konkurrensverket i januari 2017 en platsundersökning hos tre företag i byggbranschen. Analys pågår av det material som kopierades vid undersökningen (dnr 301/2016 och 22/2017).

Producentansvarstjänster

Svenska förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTI) äger ett rikstäckande system av ca 6 000 återvinningsstationer för insamling av hushållsförpackningar (ÅVS-systemet). Sedan år 2012 har FTI hyrt ut kapacitet i ÅVS-systemet till en konkurrent i ett senare marknadsled. Efter att FTI sagt upp hyresgästen utreder Konkurrensverket om FTI:s uppsägning utgör ett missbruk av en dominerande ställning (dnr 583/2016).

Bilannonseringsplattformar

Konkurrensverket utreder om Blocket AB (Blocket) och systerbolaget Byt Bil Nordic Aktiefbolag (Bytbil) agerar på ett sätt som begränsar konkurrensen när det gäller annonsering av fordon till försäljning på internet. Blocket erbjuder endast annonsering på sin annonsplats till bilhandlare vars annonser också har lagts upp på Bytbils annonsplats. Konkurrensverket utreder om detta utgör missbruk av en dominerande ställning (dnr 601/2015).

Mejerimarknaden

Mejerikoopertivet Arla Foods amba (Arla) har beslutat om vissa förändringar i sina medlemsstadgar, som dels begränsar den mängd ekologisk mjölkkråvara som Arlas svenska medlemmar

tillsammans kan leverera till andra mejerier, dels innebär en förlängning av den tid som medlemmarna i förväg måste meddela Arla om leveranser av konventionell och ekologisk mjölkråvara till andra mejerier. Konkurrensverket utreder om dessa regeländringar kan begränsa konkurrensen genom att konkurrerande mejerier får svårare att träda in på marknaden respektive expandera sin produktion (dnr 630/2015).

Hässleholms kommun

Hässleholms kommun har fattat ett principbeslut om att inte ge privata företag, som inte redan har markavtal med kommunen, markavtal för nedläggning av fiber i kommunen. Hässleholms kommun bedriver själv säljverksamhet i form av försäljning av fiberanslutning till hushåll. En förutsättning för att vara konkurrenskraftig i försäljningen av fiberanslutning till hushåll i Hässleholm är tillgång till kommunens mark för fiberetablering. Kommunens principbeslut innebär att alla utom Telia och kommunen själv saknar möjlighet att få tillgång till kommunens mark för fiberanslutning. Konkurrensverket utreder om Hässleholms kommun genom detta bryter mot KOS-reglerna i 3 kap. 27 § konkurrenslagen (dnr 749/2015).

Kristianstad kommun

Den 18 november 2016 kom en anmälan in till Konkurrensverket avseende larmcentralen i Kristianstad kommun (Larmcentralen). Anmälan omfattar sådana tjänster som Larmcentralen tillhandahåller i konkurrens med privata aktörer. Enligt anmälan finns det en risk för att Larmcentralens verksamhet begränsar konkurrensen på marknaden, bland annat genom att Larmcentralen kan tillhandahålla lägre priser än privata aktörer. Konkurrensverket

utreder om någon del av Larmcentralens verksamhet strider mot KOS-reglerna (dnr 688/2016).

3.1 Företagskoncentrationer

Under åren 2015 och 2016 har Konkurrensverket fattat beslut i totalt 140 ärenden gällande anmälan om företagskoncentration.

Tabell 5 Företagskoncentrationer – ärendestatistik 2014–2016

	2016	2015	2014
Antal anmälda koncentrationer	74	61	67
Antal beslut om särskild undersökning	4 ⁸	4 ⁹	3 ¹⁰
Antal ärenden där Konkurrensverket väckt talan i domstol	2 ¹¹	1 ¹²	1 ¹³

⁸ Dnr 411/2016 avslutades utan åtgärd. Dnr 84/2016 och 207/2016 avbröts av parterna. I dnr 630/2016 pågick utredningen ännu vid årets slut.

⁹ Dnr 460/2015 avslutades utan åtgärd. I dnr 161/2015 väckte Konkurrensverket talan i domstol. I dnr 472/2015 och 578/2015 pågick utredningen ännu vid årets slut.

¹⁰ Dnr 89/2014 och 747/2014 avslutades utan åtgärd. I dnr 72/2014 väckte Konkurrensverket talan i domstol.

¹¹ Dnr 52/2016 (472/2015) återkallades sedan parterna avbrutit affären. I dnr 118/2016 (578/2015) ogillades Konkurrensverkets talan.

¹² Dnr 514/2015 (161/2015), Konkurrensverkets talan fastställd i domstol efter åtaganden från parterna.

¹³ Dnr 426/2014 (72/2014), Konkurrensverkets talan fastställd i domstol.

På följande sidor beskriver vi i kronologisk ordning efter beslutsdatum kortfattat de ärenden där vi har fattat motiverade beslut och de ärenden som har gått till särskild undersökning under perioden.

ICA Detalj/Apotek Hjärtat – utan åtgärd

Den 7 januari 2015 beslutade Konkurrensverket att lämna ICA Detaljs förvärv av Apotek Hjärtat utan åtgärd. Båda parterna drev fysiska öppenvårdsapotek genom apotekskedjorna Cura (ICA) respektive Hjärtat. Handlare inom ICA-kedjan sålde också ett visst sortiment av receptfria läkemedel och handelsvaror. ICA Detalj agerade centralt som inköpare och distributör för både Cura-apoteken och ICA-handlarna.

Efter förvärvet skulle Cura och Hjärtat bli störst i Sverige sett till antalet apotek, medan Apoteket skulle kvarstå som största aktör omsättningsmässigt. Bland övriga konkurrenter fanns Kronan, Lloyds samt Apoteksgruppen. Konkurrensverkets analys visade att det på de flesta lokala marknader där Cura och Hjärtat överlappade också fanns ett eller flera andra apotek inom rimligt avstånd. Under utredningen framfördes farhågor om att ICA Detalj genom att samordna inköpen för Cura, Hjärtat och dagligvaruhandeln skulle bli dominerande på inköpsmarknaden för receptfria läkemedel och handelsvaror. Konkurrensverket konstaterade bland annat att bättre villkor än konkurrenterna inte behövde vara ett problem från konkurrenssynpunkt, eftersom de kunde föras vidare till konsumenterna i form av lägre slutpriser om det fanns ett tillräckligt konkurrenstryck på nedströmsmarknaden. Enligt Konkurrensverkets bedömning skulle det efter samgåendet kvarstå sådan konkurrens från flera apotekskedjor (dnr 795/2014).

Arla Foods AB/Falbygdens Ost – utan åtgärd

Arla Foods AB anmälde i november 2014 att de hade för avsikt att förvärva Falbygdens Ost. Arla Foods var producent och distributör av olika slags ost, medan Falbygdens Ost var en ostgrossist som vidareförädlade och distribuerade ost. Konkurrensverket beslutade att genomföra en särskild undersökning av företagskoncentrationen. Utredningen fokuserade särskilt på lagrade "Svenska Klassiker" som omfattade ostar med benämningen Grevé, Herrgård, Präst och Svecia. Dessa ostar hade en stark ställning bland svenska konsumenterna. Efter samgåendet skulle Arla Foods/Falbygdens Ost och den största konkurrenten Skånemejerier tillsammans stå för över 70 procent av försäljningen av lagrade Svenska Klassiker till dagligvaruhandeln.

Konkurrensverket fann att Arla Foods efter samgåendet skulle ha vissa incitament till prishöjningar. Men utredningen visade också på flera omständigheter som talade mot sådana prishöjningar. Mot bakgrund av att de potentiella prishöjande effekterna i slutänden var begränsade, bedömdes dagligvaruhandelns motverkande köparmakt vara tillräcklig för att koncentrationen inte skulle påtagligt hämma konkurrensen. Förvärvet lämnades utan åtgärd i beslut den 11 mars 2015 (dnr 747/2014).

Lantmännen/Vaasan – utan åtgärd

Konkurrensverket beslutade den 15 april 2015 att lämna Lantmännens förvärv av det finska bolaget Vaasan utan åtgärd. Lantmännens dotterbolag Unibake och Vaasan var båda verksamma inom produktion och försäljning av frysta bageriprodukter, så kallad bake-off, till dagligvaruhandeln och till food service. Bake-off levererades frysta till kund för att sedan tinas och bakas färdigt i butik innan de såldes styckvis och oförpackade till slutkonsument.

Unibake och Vaasan skulle tillsammans få en marknadsandel om cirka 50 procent i dagligvaruhandeln och 30–40 procent till food service. Leverantörerna av bake-off produkter konkurrensutsattes dock av kunderna genom upphandling med jämna mellanrum. Nya leverantörer kunde då snabbt ta en anseelig marknadsandel. Flera leverantörer kunde också utöka sin kapacitet och sitt sortiment om det behövdes. Inträdeshindren bedömdes därför som låga. Den sammantagna slutsatsen var att marknaden för bake-off produkter även efter förvärvet skulle komma att präglas av en hög konkurrens (dnr 186/2015).

Swedbank Franchise/Svensk Fastighetsförmedling – stämmningsansökan, förbud och återkallat överklagande

I december 2013 förvärvade Swedbank Franchise AB franchise-företaget Svensk Fastighetsförmedling. Förvärvet innebar att Swedbank Franchise skulle få kontroll över landets två största kedjor för fastighetsmäklare, Fastighetsbyrån och Svensk Fastighetsförmedling. De två mäklarkedjorna skulle tillsammans få cirka 40 procent av förmedlingsuppdragen i Sverige. Övriga mäklarkedjor var avsevärt mindre. I ett stort antal kommuner runt om i landet skulle Fastighetsbyrån och Svensk Fastighetsförmedling tillsammans få ännu högre marknadsandelar, ofta över 70 procent, och Konkurrensverket bedömde att konkurrensproblemen på fastighetsmäklarmarknaden skulle bli stora. Genom förvärvet ökade Swedbank Franchise också indirekt sin ägarandel och sitt inflytande i den dominerande sajten för bostadssök, Hemnet. Utredningen visade att detta skulle cementera Hemnets dominerande ställning och kunna leda till utestängande effekter på söktjänstmarknaden och prishöjningar på bostadsannonser. Efter en särskild undersökning beslutade Konkurrensverket att yrka på förbud mot affären. Stockholms tingsrätt gick på Konkurrensverkets linje och beslutade den 16 december 2014 att förbjuda

affären. Swedbank Franchise överklagade domen till Marknadsdomstolen men valde sedan att i mars 2015 återkalla överklagandet, och tingsrättens dom vann laga kraft. Svensk Fastighetsförmedling såldes i stället till de cirka 190 franchisetagarna i mäklarkedjan (dnr 72/2014 och 426/2014).

Orkla ASA/Cederroth Intressenter AB – stämningsansökan, åtagande och åläggande

Orkla ASA anmälde i april 2015 sitt förvärv av Cederroth Intressenter AB. Båda företagen var leverantörer av en rad produkter till bland annat dagligvaruhandeln. Under Konkurrensverkets utredning framkom att Orklas varumärke *Nutrillett* och Cederroths varumärke *Allévo* var två av totalt tre varumärken för kost- och måltidsersättningsprodukter som salufördes i dagligvaruhandeln. Det var svårt för andra aktörer att träda in eller expandera på marknaden, bland annat eftersom det krävdes stora investeringar i marknadsföring. Efter en fördjupad undersökning valde Konkurrensverket att den 8 juli 2015 lämna in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med kravet att köpet skulle förbjudas i den del som rörde Cederroths varumärke *Allévo*. Efter vissa justeringar valde Orkla och Cederroth då att acceptera Konkurrensverkets yrkande och åtog sig avyttra *Allévo*. Stockholms tingsrätt biföll därefter Konkurrensverkets talan i en dom den 29 juli 2015 och ålade parterna att avyttra varumärket i enlighet med åtagandet. *Allévo* köptes i december 2015 av ett fristående företag med erfarenhet av att driva varumärken och försäljning inom bland annat dagligvaruhandel och apotek (dnr 161/2015 och 514/2015).

Green Investment/Greenfood – utan åtgärd

Konkurrensverket beslutade den 4 augusti 2015 att lämna Green Investments förvärv av Greenfood utan åtgärd. Greenfood var

verksamt inom inköp och försäljning av frukt och grönt, bland annat genom dotterbolaget Eden Salladsbar. Flera marknads-kontakter påtalade under utredningen att Eden Salladsbar och ett systerföretag till köparen, Picadeli, var stora aktörer vad gäller tillhandahållande av så kallade salladsbarskoncept till kunder inom dagligvaruhandeln och HoReCa-sektorn¹⁴. Salladsbarer i dagligvarubutiker består av en kyldisk med diverse livsmedel som konsumenten själv kan plocka ihop till en färdig rätt. Konkurrensverkets utredning visade dock att det vid sidan av parterna fanns andra leverantörer av salladsbarskoncept, både nationellt och lokalt. Det krävdes inte några större investeringar eller längre ledtider för nyetablering och expansion. Inträden hade skett på marknaden nyligen. Koncentrationen gav inte heller upphov till någon oro från dagligvaruhandeln som var den största kundgruppen inom salladsbarskoncept (dnr 504/2015).

Reaxcer/Westan Logistik – utan åtgärd

Den 25 augusti 2015 beslutade Konkurrensverket att lämna Reaxcers förvärv av Westan Logistik utan åtgärd. Såväl Reaxcer som Westan Logistik tillhandahöll transport och transportledning av rundvirke i Jämtlands län. Parterna var därmed direkta konkurrenter för denna tjänst. Reaxcer hade dock en bredare produktportfölj, medan Westan Logistik var aktivt i fler län än Reaxcer. Under utredningen framförde vissa kunder och konkurrenter farhågor om att Reaxcer efter förvärvet skulle få en stark ställning på marknaden för transportledning och transport av rundvirke i Jämtlands län, vilket skulle kunna leda till högre priser för köparna av de aktuella tjänsterna.

¹⁴ HoReCa= hotell-, restaurang- och cateringbranschen.

Sammanfattningsvis konstaterade Konkurrensverket att Reaxcer genom förvärvet stärkte sin ställning på transportledning och transport av rundvirke i Jämtlands län. Det fanns emellertid alternativa leverantörer för kunderna att vända sig till och möjlighet för kunderna att själva hantera rundvirkestransporter. Det fanns också möjlighet för nya företag att etablera sig i området (dnr 532/2015).

KLS Ugglarps/Dalsjöfors Kött – utan åtgärd

Konkurrensverket beslutade den 10 september 2015 att lämna KLS Ugglarps förvärv av Dalsjöfors Kött utan åtgärd. Parterna var verk samma i slakteribranschen. Efter koncentrationen skulle parterna bli nummer ett eller två på marknaderna för inköp av gris- respektive nötkreatur för slakt samt på försäljning av gris- respektive nötkött till industrin och dagligvaruhandeln. På inköpsmarknaden visade utredningen dock att uppfödare hade flera alternativa slakterier att leverera till och kunde byta mellan dessa. När det gällde försäljning av kött framkom att det visserligen fanns konsumentpreferenser för svenskt griskött, men att Sverige inte var självförsörjande. För färskt nötkött var importandelen högre än för gris och konsumentpreferenserna föreföll inte lika tydliga. Oavsett marknadsavgränsning skulle parterna även efter koncentrationen möta konkurrens från andra aktörer, däribland HK Scan som i fråga om marknadsandelar skulle vara jämbördigt med parterna. Sammantaget saknades skäl att anta att koncentrationen skulle påtagligt hämma konkurrensen (dnr 540/2015).

HeidelbergCement/Contiga – utan åtgärd

Heidelberg Cement Sweden AB anmälde i juni 2015 att företaget avsåg att förvärva Contiga Holding AS. Heidelberg Cement ägde redan Cementa och Abetong. Cementa var Sveriges enda producent av grå cement. Cementas enda konkurrent i Sverige var Cemex

som importerade grå cement för försäljning. Abetong var liksom Contiga tillverkare av betongelement där grå cement var en viktig insatsvara.

Under utredningen framfördes farhågor om att koncentrationen skulle kunna leda till avskärmning av en insatsvara genom högre priser på grå cement för konkurrenter till Abetong och Contiga. Konkurrensverket inledde därför en särskild undersökning. Analysen visade dock att en sådan strategi inte skulle vara lönsam för Heidelberg Cement. Inte heller i övrigt framkom något som visade att företagskoncentrationen påtagligt skulle hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens. Ärendet lämnades utan åtgärd i beslut den 16 september 2015 (dnr 460/2015).

Kronfågel Holding AB/Lagerberg i Norjeby AB – stämningsansökan och återkallat av parterna

I juni 2015 tog Konkurrensverket emot en anmälan gällande Kronfågel Holding AB:s förvärv av Lagerberg i Norjeby AB. De båda företagen var verksamma på bland annat marknaderna för produktion och försäljning av kycklingprodukter.

Konkurrensverkets särskilda undersökning visade att affären påtagligt skulle hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens, särskilt vad gällde paketerad färsk kyckling i kyldiskarna och för färdiggrillad kyckling i butik. Det fanns bland svenska konsumenter en stark preferens för svensk kyld kyckling. Marknaden präglades av tre stora svenska kycklingproducenter där Kronfågel var störst och konkurrenten Guldfågeln nummer två. Utredningen visade att Lagerberg, som var den tredje största aktören, hade en betydelsefull roll för konkurrenssituationen.

Hindren för inträde och expansion på marknaden för kycklingprodukter var höga. Dagligvaruhandelns köparmakt var inte särskilt stark ens före förvärvet. De effektivitetsvinster som förvärvet skulle ge upphov till var inte tillräckliga för att uppväga konkurrensproblemen.

Kronfågel lämnade frivilliga åtaganden som tog sikte på att underlätta för andra kycklingproducenter att expandera eller träda in på marknaden. Efter att Konkurrensverket marknadstestat åtagandena med bland andra dagligvaruhandeln, kycklingproducenter och uppfödare, konstaterade Konkurrensverket att de inte var tillräckliga för att ersätta det konkurrenstryck som Lagerberg utövade. Konkurrensverket lämnade därför in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med kravet att affären skulle förbjudas. Den 11 mars 2016 offentliggjordes att Lagerberg i stället skulle köpas av Atria. Den 16 mars drog Kronfågel därför tillbaka sin anmälan och Konkurrensverket kunde återkalla sin talan i tingsrätten (dnr 472/2015 och 52/2016).

Blocket AB/Hemnet Sverige AB – återkallat av parterna

I februari 2016 kom Blocket AB in med en frivillig anmälan om att företaget avsåg att förvärva Hemnet Sverige AB. Både Blocket, som ytterst ägdes av medieföretaget Schibsted, och Hemnet, som ägdes av olika fastighetsmäklare, verkade på marknaden för digitala bostadsannonser. Blocket hade genom sin söktjänst Blocket Bostad kommit att utmana marknadsledaren Hemnet. Vid ett förvärv av Hemnet skulle det ha bildats ett monopol på marknaden. Blocket hade för avsikt att i samband med förvärvet under viss tid licensiera ut Blocket Bostad till en liten aktör för att denne skulle kunna etablera sig som en ny konkurrent till Hemnet. På så sätt skulle inget horisontellt överlapp finnas mellan Blockets och Hemnets tjänster vid samgåendet. Konkurrensverket bedömde dock att

åtgärden inte skulle kunna ersätta det konkurrenstryck som skulle gå förlorat. Inte heller bedömdes föreslagna beteendåtgärderna kunna motverka koncentrationens negativa effekter på konkurrensen. Efter att parterna den 8 juli 2016 fått information om att Konkurrensverket samma dag avsåg att gå till domstol för att förbjuda koncentrationen, valde parterna att inte genomföra affären (dnr 84/2016).

Stena Metall/IL Recycling – utan åtgärd

Konkurrensverket beslutade den 20 juni 2016 att lämna Stena Metalls förvärv av IL Recycling utan åtgärd. Under utredningen framkom viss oro över att parterna tillsammans skulle få en stark ställning vad gällde insamling av förpacknings- och tidningsavfall samt försäljning av insamlat material till pappersbruk. Ställningen skulle grunda sig på att parterna tillsammans ägde ett stort antal anläggningar för pressning och balning av insamlat returpapper.

Konkurrensverket konstaterade att det fanns en rad aktörer utöver parterna som var verksamma på marknaden för insamling av förpacknings- och tidningsavfall. När det gällde pressning och balning framkom att det inte var lönsamt att köra insamlat returpapper längre sträckor. Det var därför inte ovanligt att använda sig av varandras anläggningar och det fanns flera anläggningar utöver parternas. Konkurrensverket bedömde inte heller att incitamenten att utnyttja varandras anläggningar påtagligt skulle förändras till följd av koncentrationen. Beträffande försäljning av returpapper till pappersbruk, köpte svenska pappersbruk sådan insatsvara från både svenska och utländska leverantörer (dnr 331/2016).

Visma/Fortnox – återkallat av parterna

Visma kom i mars 2016 in med en frivillig anmälan om att företaget ville förvärva Fortnox genom ett offentligt bud. Både Visma och Fortnox var verksamma inom marknaden för affärssystem för ekonomi och administration för små och medelstora företag. Under utredningen framkom att Fortnox var en stark konkurrent till Visma inom segmentet molnbaserade tjänster. De två företagen hade en särskilt stark ställning hos redovisningsbyråer och revisionsfirmor, vars val av system för små och medelstora företag ofta var vägledande för vilket system deras kunder i sin tur valde att använda. Det framkom även uppgifter om att Fortnox var en prispressare på marknaden och att det fanns en oro för att det efter samgåendet skulle bli svårare för redovisningsbyråer att integrera tjänster från olika leverantörer till Vismas/Fortnox affärssystem.

Konkurrensverket beslutade därför att inleda en särskild undersökning. Undersökningen ledde till att Konkurrensverket skickade parterna ett utkast till stämningsansökan, där det framgick att vår preliminära bedömning var att förvärvet skulle påtagligt hämma konkurrensen. Visma valde då att den 27 juni 2016 dra tillbaka sitt bud på Fortnox och därmed också sin anmälan om företagskoncentration, varefter ärendet avslutades hos Konkurrensverket (dnr 207/2016).

Com Hem/Boxer – utan åtgärd

I juli 2016 beslutade Konkurrensverket att inleda en särskild undersökning av Com Hems planerade förvärv av Boxer. Båda företagen var verksamma som tv-distributörer. Konkurrensverket bedömde koncentrationens effekter på försäljning av tv-kanaler (distributionsmarknaden) respektive inköp av tv-kanaler (inköpsmarknaden).

På distributionsmarknaden använde sig Com Hem och Boxer i allt väsentligt av olika distributionsplattformar, kabel-tv-nät respektive marknätet. Konkurrensverket konstaterade att kabel-tv var ett alternativ framför allt i flerfamiljshus och marknätet i enfamiljshus. De tillfällen då Com Hem och Boxer möttes var främst då distribution skedde genom en tredje plattform, öppna fibernät. Där mötte de konkurrens också från flera andra tv-distributörer. På inköpsmarknaden förhandlade Com Hem och Boxer med de programbolag som sålde tv-kanaler. Efter förvärvet skulle Com Hem/Boxer stå för omkring hälften av programbolagens försäljning till de svenska tv-distributörerna. Konkurrensverket bedömde det dock av flera skäl som osannolikt att Com Hem/Boxers ökade köparmakt i förlängningen skulle drabba slutkonsumenterna negativt. Förvärvet lämnades utan åtgärd i beslut den 21 september 2016 (dnr 411/2016).

Logstor A/S/Powerpipe AB – stämningsansökan, dom i PMÖD utan bifall

I oktober 2015 inledde Konkurrensverket en särskild undersökning för att närmare granska Logstors A/S planerade förvärv av Powerpipe Systems AB. Båda företagen var verksamma på marknaden för fjärrvärmerör och andra produkter med anknytning till fjärrvärme. De var också de två största aktörerna i landet. Konkurrensverket ansåg att förvärvet skulle få negativa effekter för marknaden och för kunderna. Den 12 februari 2016 valde Konkurrensverket därför att lämna in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med begäran om att koncentrationen skulle förbjudas. Stockholms tingsrätt gjorde dock en annan bedömning än Konkurrensverket, bland annat när det gäller avgränsningen av den geografiska marknaden, och avslog Konkurrensverkets talan. Konkurrensverket överklagade domen till Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD) som den 24 november 2016 fastställde tingsrättens dom (dnr 578/2015 och 118/2016).

4 Ärendestatistik för konkurrenstillsynen

Konkurrensverket följer utredningstiderna för våra ärenden och hur andelen av tid som vi lägger på ärenden som avslutas genom avskrivning på grund av ändrat beteende, ansökan om stämning, avgiftsförelägganden, ålägganden eller åtaganden utvecklas över tid. Vi följer också utvecklingen av handläggningstider, vilka typer av tips som kommer in och antal genomförda platsundersökningar.

4.1 Inkomna tips

I tabell 6 redovisas antalet tips som rör konkurrensfrågor och som kommit in till Konkurrensverket under den aktuella perioden. Av tabellen framgår också hur antalet inkomna tips fördelas på olika ärendetyper.

Tabell 6 Inkomna tips om överträdelser av konkurrensreglerna

	Konkurrens- begränsande samarbeten	Missbruk av dominerande ställning	KOS	Totalt
2016	180	108	110	398
2015	112	78	99	289
2014	169	25	64	258

4.2 Antal utredningar och avslut

Antalet utredningar och typ av avslut per ärendetyp har redovisats i avsnitt tre. En sammanställning av det totala antalet ärenden följer i tabell 7.

Tabell 7 Antalet konkurrenstillsynsärenden som avslutats genom ändrat beteende, åtagande, åläggande, avgiftsföreläggande eller ansökan om stämning och antalet ärenden som har skrivits av

	2016	2015	2014
Antal ärenden som har avslutats genom avskrivning på grund av ändrat beteende, åtagande, åläggande, avgiftsföreläggande eller ansökan om stämning	6	7	8
Antal ärenden som skrivits av	14	26	17
Totalt:	20	33	25

4.3 Handläggningstider

Tabell 8 Genomsnittliga handläggningstider för avskrivna konkurrenstillsynsärenden

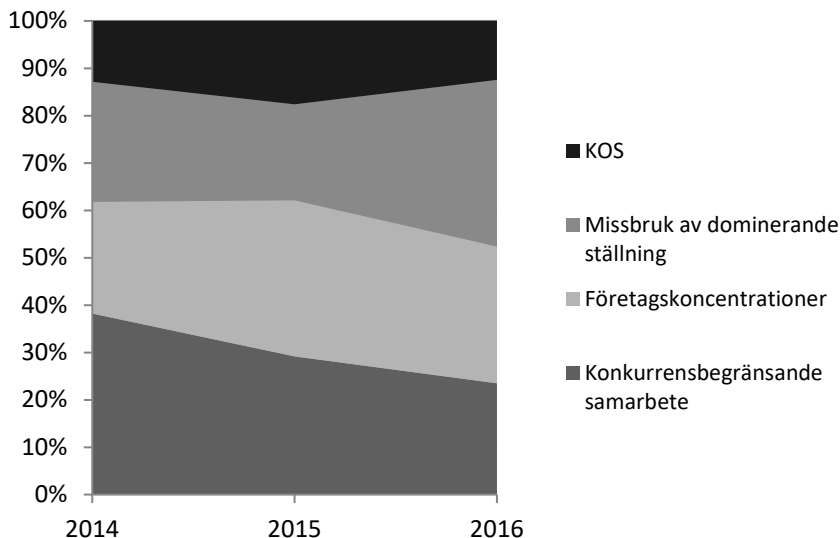
	2016	2015	2014
Genomsnitt antal dagar samtliga ärendetyper	344 dagar	355 dagar	194 dagar

4.4 Fördelning av nedlagd tid efter ärendetyp

Konkurrensverkets ansvar på konkurrensområdet är att utreda och ingripa mot samtliga överträdelse av konkurrensreglerna. Att få till stånd en bra fördelning mellan olika typer av ärenden påverkar därför oundvikligen våra prioriteringar. I diagram 1 redovisas hur stor andel av den totala utredningstiden på Konkurrensverket som

respektive ärendetyp står för. Nedlagd tid i de ärenden som fortfarande pågår ingår i redovisningen.

Diagram 1 Nedlagd tid på olika ärendetyper per år 2014-2016

Av diagrammet framgår att fördelningen inte är jämn mellan de olika ärendetyperna. Det finns inte heller något krav på att den behöver vara jämn. Under de perioder som exempelvis många koncentrationer anmäls till myndigheten blir följden att denna del av utredningsverksamheten växer på bekostnad av andra delar.

Förutom den tid som vi har redovisat direkt på tillsyn under den aktuella tidsperioden har vi även lagt tid på informationsspridning och förebyggande arbete. Tid som har lagts på exempelvis informationsspridning om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och anbudskarteller eller på att ta fram interaktiva vägledningar finns inte med i diagrammet.

Flera stora, resurskrävande utredningar har avslutats under 2015 och 2016 genom att Konkurrensverket har lämnat en stämningsansökan till Patent- och marknadsdomstolen eller genom att företag har accepterat ett avgiftsföreläggande. För de ärenden som väntar på prövning i domstol kvarstår naturligtvis mycket arbete för Konkurrensverket med att förbereda och genomföra processerna, men i och med att själva utredningarna har avslutats har ändå resurser frigjorts till fördel för andra arbetsuppgifter. De senaste månaderna har vi till följd av detta exempelvis haft utrymme att intensifiera arbetet med att upptäcka och utreda misstänkta konkurrensbegränsande samarbeten. Sedan oktober 2016 har tre platsundersökningar genomförts och två av dessa utredningar pågår och kommer att ta utredningstid i anspråk under 2017.

5 Platsundersökningar

Konkurrensverket kan, efter tillstånd av Patent- och marknadsdomstolen (PMD), genomföra undersökningar på plats hos företag för utredning av eventuella överträdelser av konkurrenslagen. Platsundersökningarna kallas ofta också gryningsräder. Vi kan genomföra undersökningarna i våra egna utredningar, men även på uppdrag av andra nationella konkurrensmyndigheter inom EU eller assistera kommissionen.

Vid en platsundersökning har Konkurrensverket rätt att få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen. Vi har dessutom rätt att granska och ta kopior av bokföring och andra affärshandlingar samt begära muntliga förklaringar på platsen. Vi speglar eller kopierar även digital information.

Efter att ha speglat eller kopierat den del av företagets digitalt lagrade information som vi bedömt är relevant för utredningen tar vi, när företaget samtycker, med oss kopiorna till Konkurrensverket. Där går vi igenom innehållet med hjälp av ett program som vi har installerat i en särskild server. Om företaget inte samtycker till att den speglade eller kopierade informationen flyttas till Konkurrensverkets lokaler får vi i stället genomföra den fortsatta platsundersökningen i form av indexering och IT-sökning på plats i företagets lokaler.

I tabell 9 finns information om Konkurrensverkets platsundersökningar. Det framgår när platsundersökningarna genomfördes, hur lång tid de tog, hur många företag som besöktes och vad resultatet av undersökningen blev. Samtliga platsundersökningar som Konkurrensverket har genomfört i sina egna utredningar, det vill säga inte på uppdrag av en annan konkurrensmyndighet eller

kommissionen, och där ärendet pågår eller har avslutats efter 1 januari 2015 finns med i tabellen.

Tabell 9 Platsundersökningar i utredningar som pågår eller har avslutats efter 1 januari 2015¹⁵

År	Bransch och dnr	Lagrum/ över- trädelse	Datum när räden inleddes	Antal företag/ platser som besöktes	IT-sök i Konkurrens- verkets eller före- tagets lokaler	Vad hände med ärendet?
2017	Byggbranschen, dnr 301/2016 (utredning) och 22/2017 (platsundersökning)	2:1 KL	24 januari 2017	5 företag/ 3 platser ¹⁶	I Konkurrensverkets lokaler	Utredning pågår
2016	Byggvaruhandel, dnr 582/2016 (platsundersökning) och 645/2016 (utredning)	2:1 KL och 101 EUF	28 oktober 2016	2 företag/ 2 platser	Ett företag valde IT-sök i företagets lokaler och ett företag lämnade samtycke till sökning i Konkurrensverkets lokaler	Ärendet skrevs av den 2 mars 2017
2016	Byggvaruhandel, dnr 582/2016 (platsundersökning) och 339/2015 (utredning)	2:1 KL och 101 EUF	11 okt 2016	4 företag/ 5 platser	Två företag valde IT-sök i företagets lokaler, två företag lämnade samtycke till IT-sök i Konkurrensverkets lokaler	Utredning pågår
2014	Transportbranschen dnr 182/2014 (platsundersökning) och 184/2014 (utredning)	2:1 KL	18 mars 2014	2 företag/ 4 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Avslutat med ett avgiftsföreläggande i november 2016
2014	Miljö- och avfallsbranschen dnr 592/2014 (platsundersökning) och 598/2014 (utredning)	2:1 KL	15 september 2014	2 företag/ 4 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Ärendet avskrivet den 13 november 2015
2013	Låsbranschen dnr 494/2013 (utredning) och 651/2013 (platsundersökning)	2:7 KL och 102 EUF	19 nov 2013	3 företag/ 4 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Utredning pågår

¹⁵ Utredningsärenden, ansökan till domstol om att få genomföra en platsundersökning och stämningsansökningar redovisas under separata diarienummer, därför hör det minst två diarienummer till varje ärende i tabellen.

¹⁶ Enligt domstolens beslut fick Konkurrensverket tillstånd att genomföra platsundersökning hos fem företag. Eftersom två av dessa var moderbolag blev det i detta fall i praktiken tre platser vi besökte.

Forts.

År	Bransch och dnr	Lagrum/ över- trädelse	Datum när räden inleddes	Antal företag/ platser som besöktes	IT-sök i Konkurrens- verkets eller före- tagets lokaler	Vad hände med ärendet?
2013	Skogsbranschen dnr 265/2013 (platsundersökning) och 267/2013 (utredning)	2:1 KL och 101 EUF	7 maj 2013	6 företag/ 7 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Avskrivet den 12 februari 2015
2013	Flyttbranschen dnr 511/2014 (ansökan om stämning), 93/2013 (platsundersökning) och 533/2012 (utredning) ¹⁷	2:1 KL	19 feb 2013	7 företag/ 4 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Ärendet väntar på prövning i PMÖD. Huvudförhandling är planerad i september 2017
2012	Vårdbranschen (klinisk fysiologi) dnr 232/2012 (utredning), 356/2012 (platsundersökning) och 483/2013 (ansökan om stämning)	2:1 KL	12–15 juni 2012	3 företag/ 2 platser	Två företag (inom samma koncern) valde IT-sök i företagets lokaler och för ett företag skedde sökning i Konkurrensverkets lokaler	Huvudförhandlingen i PMÖD hölls den 13–22 februari 2017. Dom har ännu inte meddelats
2011	Marknaden för tjänster för handel med aktier dnr 629/2010 (utredning), 406/2015 (ansökan om stämning) och 376/2011 (platsundersökning)	2:7 KL och 102 EUF	20 juni 2011	2 företag/ 4 platser	I Konkurrensverkets lokaler	Ärendet väntar på prövning i PMD. Huvudförhandling är planerad i sep–okt 2017

5.1 Så har det gått i de utredningar där Konkurrensverket har genomfört en platsundersökning

Av de tio platsundersökningar som hör till ärenden som är pågående eller har avslutats efter den 1 januari 2015 är det tre utredningar som pågår. Tre ärenden har resulterat i stämningsansökningar och väntar på prövning i domstol och ett ärende har avslutats genom ett avgiftsföreläggande. Tre ärenden har skrivits av.

¹⁷ Ytterligare en platsundersökning genomfördes den 20 februari 2013 under samma dnr där tre företag och två platser besöktes. Denna del av utredningen rörde en separat misstanke och skrevs av den 19 maj 2014 under dnr 533/2012. Då beslutet fattades innan den 1 januari 2015 finns denna platsundersökning inte med i tabellen.

Åtta av de tio platsundersökningarna hör till utredningar av konkurrensbegränsande samarbeten. Två ärenden under den relevanta tidsperioden rör missbruk av dominerande ställning.

5.2 IT-sök i företagets eller Konkurrensverkets lokaler

Om IT-sök ska ske hos företaget eller hos Konkurrensverket är naturligtvis en viktig fråga för både företagen och Konkurrensverket vid platsundersökningarna. Företagen kan av olika skäl föredra att IT-sök sker i deras egna lokaler, medan vi anser att det är mer kostnadseffektivt att söka i Konkurrensverkets egna lokaler.

Antalet platsundersökningar där Konkurrensverket har gjort IT-sök på plats hos företagen är fortfarande litet. Det är därför svårt att exakt kvantifiera skillnaden i tid och kostnad mellan att göra IT-sök hos företag jämfört med att göra IT-sök i Konkurrensverkets egna lokaler. Eftersom mängden digitalt material och även antalet träffar i materialet skiljer sig åt kan tiden det tar att söka igenom samma mängd material variera avsevärt. Även förutsättningarna för att rigga en väl fungerande sökmiljö ute hos företagen ser olika ut. Detta bidrar också till att sökningarna blir svåra att jämföra. Det tillkommer dock en del kostnader både för Konkurrensverket och för Kronofogdemyndigheten i de fall företagen inte lämnar samtycke till att materialet tas med till Konkurrensverket. För Kronofogdemyndighetens del består kostnaderna framför allt i att de behöver bryta förseglingar på morgonen och efter dagens slut försegla på nytt dagligen på de företag där sökningar pågår, något som inte är nödvändigt när sökningarna sker i Konkurrensverkets egen IT-miljö. För Konkurrensverkets del är kostnaderna relaterade till bland annat IT-konsulter och extra licenser för sökprogram och extra datorer samt reskostnader för personalen.

6 Domstolsprocesser

Konkurrensverket väcker talan vid Patent- och marknadsdomstolen (PMD) när det gäller yrkande om konkurrensskadeavgift, näringsförbud, företagskoncentrationer samt domstolsprocesser avseende konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Konkurrensverket fattar självt beslut om ålägganden att upphöra med överträdelse av konkurrenslagen. Sådana beslut kan överklagas till PMD vars domar och beslut i konkurrensrättsliga frågor kan överklagas till Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD).

I tabell 10–12 redovisas pågående och avslutade domstolsprocesser för åren 2013–2016. Anledningen till att redovisningen av domstolsärenden spänner över fler år än rapporten i övrigt är att det rör sig om förhållandevis få ärenden och vi har därför gjort bedömningen att en längre tidsperiod är nödvändig för att ge en mer heltäckande bild. Hur stor andel av tiden i dagar som kan härledas till Konkurrensverkets egen hantering av ärendet och hur stor del av tiden som ligger efter ansökan om stämning, dvs. när ärendet är föremål för domstolsprövning, anges i fotnot till varje enskilt ärende.

Tabell 10 Pågående ärenden i domstol

Ärende	Datum när utredningen inleddes	Datum för stämningsansökan	Status (PMD/PMÖD)	Totalt antal dagar från registrering av ärendet ¹⁸
TeliaSonera Sverige AB och Göteborg Energi GothNet AB, dnr 848/2014	2012-10-25	2014-12-17	TeliaSonera Sverige AB har överklagat domen till PMÖD	1 567 dagar ¹⁹
Alfa Quality Moving AB, NFB Transport Systems AB och ICM Kungsholms AB, dnr 511/2014	2012-09-24	2014-07-14	PMÖD ²⁰	1 598 dagar ²¹
Aleris Diagnostik AB, Capio S:t Görans Sjukhus AB och Hjärtkärlgruppen i Sverige AB, Dnr 483/2013	2012-04-13	2013-08-28	PMÖD ²²	1 762 dagar ²³
Swedish Match North Europe AB, dnr 815/2014	2012-07-04	2014-12-09	PMÖD ²⁴	1 680 dagar ²⁵
Nasdaq OMX Stockholm AB, OMX AB och OMX Technology AB, dnr 406/2015	2010-12-03	2015-05-27	PMD ²⁶	2 259 dagar ²⁷

¹⁸ Brytpunkt för beräkningen är 8 februari 2017.

¹⁹ 50 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 50 % av tiden har ärendet hittills handlagts i domstol.

²⁰ Stockholms tingsrätt lämnade Konkurrensverkets talan utan bifall i en dom den 16 maj 2016. Konkurrensverket överklagade domen och ärendet väntar nu på prövning i PMÖD. Huvudförhandling beräknas äga rum i september 2017.

²¹ 41 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 59 % av tiden har ärendet hittills handlagts i domstol.

²² Stockholms tingsrätt biföll i december 2015 Konkurrensverkets talan och dömde företagen att betala drygt 28 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Företagen överklagade domen. Huvudförhandling i PMÖD genomfördes i februari 2017. Dom meddelas i april 2017.

²³ 28 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 72 % av tiden har ärendet hittills handlagts i domstol.

²⁴ PMD biföll Konkurrensverkets talan och dömde ut närmare 38 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Swedish Match har överklagat domen och ärendet väntar nu på prövning i PMÖD. Datum för huvudförhandling har ännu inte bestämts.

²⁵ 53 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 47 % av tiden har ärendet hittills handlagts i domstol.

²⁶ Huvudförhandling i PMD är planerad att äga rum i september-oktober 2017.

²⁷ 72 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 28 % av tiden har ärendet hittills handlagts i domstol.

Tabell 11 Avslutade ärenden i domstol sedan 1 januari 2013

Ärende	Datum när utredningen inleddes	Datum för stämningsansökan eller beslut om åläggande	TR/MD/ PMD/PMÖD	Totalt antal dagar	Bifall i domstol (ja/nej/delvis)	Hur yrkad konkurrens-skadeavgift förhåller sig till utfall
Swedavia AB, dnr 378/2013	2012-06-27	2013-06-18	MD/ TR ²⁸	1443 dagar ²⁹	Nej	Yrkat: 340 000 kr. Utfall: 0 kr
Räddningstjänsten Dala Mitt, dnr 392/2011	2010-05-21	2011-05-26	MD ³⁰	2 113 dagar ³¹	Ja	Inte aktuellt
Borås kommun mark- och anläggningsentreprenader, dnr 45/2012	2010-05-21	2012-01-23	MD ³²	2 096 dagar ³³	Nej	Inte aktuellt
Växjö kommun - Fjärrvärme, dnr 380/2013	2011-07-04	2013-06-19	TR ³⁴	1 596 dagar ³⁵	Nej	Inte aktuellt

²⁸ Stockholms tingsrätt meddelade sin dom den 9 juni 2016. Konkurrensverket valde att inte överklaga domen.

²⁹ 25 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 75 % av tiden handlades ärendet i domstol.

³⁰ Dom i MD 31 jan 2014, men RDM ansökte om resning och klagan över domvilla. HD avslog ansökan 3 mars 2016.

³¹ 18 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 82 % av tiden handlades ärendet i domstol. Om 31 januari 2014 i stället räknas som slutdatum blir procentfördelningen Konkurrensverket 27 % och 73 % domstol.

³² Dom 2016-02-15.

³³ 29 % av tiden utreddes ärendet av Konkurrensverket och 71 % av tiden handlades ärendet i domstol.

³⁴ Tingsrättsdom 2015-11-16. Tingsrätten lämnade ärendet utan bifall. Konkurrensverket överklagade domen till Marknadsdomstolen, men drog tillbaka överklagandet.

³⁵ 45 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 55 % handlades ärendet i domstol.

Forts.

Ärende	Datum när utredningen inleddes	Datum för stämningsansökan eller beslut om åläggande	TR/MD/PMD/PMÖD	Totalt antal dagar	Bifall i domstol (ja/nej/delvis)	Hur yrkad konkurrens-skadeavgift förhåller sig till utfall
Strömstad Badanstalt, dnr 628/2012	2011-04-06	2012-10-12	MD ³⁶	1 556 dagar ³⁷	Nej	Inte aktuellt
Däckia AB Euromaster AB, dnr 605/2010	2008-09-17	2010-11-24	MD ³⁸	1 952 dagar ³⁹	Delvis	Yrkat: 9 miljoner kr Utfall: 2,5 miljoner kr
Skelleftebuss Aktiebolag, dnr 391/2011	2010-01-07	2011-05-31	TR ⁴⁰	1 282 dagar ⁴¹	Ja	Inte aktuellt
TeliaSonera AB, dnr 1135/2004	2001-12-06	2004-12-21	MD ⁴²	4 145 dagar ⁴³	Delvis	Yrkat: 144 miljoner kr Utfall: 35 miljoner kr
Mälarenergi Stadsnät AB, dnr 438/2011	2010-06-29	2011-07-22	TR ⁴⁴	1 382 dagar ⁴⁵	Delvis ⁴⁶	Inte aktuellt

³⁶ Dom 2015-07-10.

³⁷ 36 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 64 % av tiden handlades ärendet i domstol.

³⁸ Dom 2014-01-21.

³⁹ 41 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 59 % av tiden handlades ärendet i domstol.

⁴⁰ Dom 2013-07-12.

⁴¹ 40 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 60 % av tiden handlades ärendet i domstol.

⁴² Dom 2013-04-12.

⁴³ 27 % av tiden i dagar utreddes ärendet av Konkurrensverket och 73 % av tiden handlades ärendet i domstol.

⁴⁴ Slutligt beslut om avskrivning 2014-04-11.

⁴⁵ 28 % av tiden i dagar har ärendet utretts av Konkurrensverket och 72 % av tiden handlades ärendet i domstol.

⁴⁶ Efter att stämningsansökan ingivits omorganiserades försäljningen av kommunikationsoperatörstjänster till ett kommunalförbund tillsammans med Eskilstuna och Hallstahammars kommuner. Konkurrensverket drog därför tillbaka talan i målet.

Tabell 12 Företagskoncentrationer – ärenden som nått domstol sedan 1 januari 2013

Diarie-nummer	Företag	Marknad	Beslut
126/2013, 437/2013	Assa/Prokey	Lås och beslag	Stämningsansökan, återkallad av parterna
72/2014, 426/2014	Swedbank Franchise/Svensk Fastighetsför-medling	Fastighetsmäklar-tjänster och bostadssöktjänster	Stämningsansökan, bifall i Sthlms TR, domen lagakraftvunnen sedan parterna återkallat i MD
161/2015, 514/2015	Orkla ASA/Cederroth Intressenter AB	Viktkontrollprodukter	Stämningsansökan, bifall i Sthlms TR (efter åtagande från part i enlighet med Konkurrensverkets yrkande)
472/2015, 52/2016	Kronfågel/Lagerbergs	Kycklingprodukter	Stämningsansökan, återkallad av parterna
578/2015, 118/2016	Logstor/Powerpipe	Fjärrvärmerör	Stämningsansökan, utan bifall i Stockholms tingsrätt, PMÖD fastställde tingsrättens dom

Utöver de ärenden som redovisas i tabell 12 kan noteras att Blocket/Hemnet⁴⁷ drogs tillbaka efter att parterna beslutat att inte genomföra affären då de fått information om att Konkurrensverket avsåg att gå till domstol, se beskrivning i avsnitt 3.1.

6.1 Resultat av domstolsprocesserna

Konkurrensrättsliga utredningar är resurskrävande och tar ofta lång tid. I redovisningen på tidigare sidor finns alla konkurrensrättsliga ärenden som avslutats i domstol efter den 1 januari 2013. Det rör sig om nio konkurrensbegränsande samarbeten, KOS och missbruk och fem koncentrationsärenden. Antalet ärenden som nått domstol är alltså litet, vilket man naturligtvis bör ha i åtanke när det gäller vilka slutsatser man kan dra av ärendestatistiken.

⁴⁷ Dnr 84/2016.

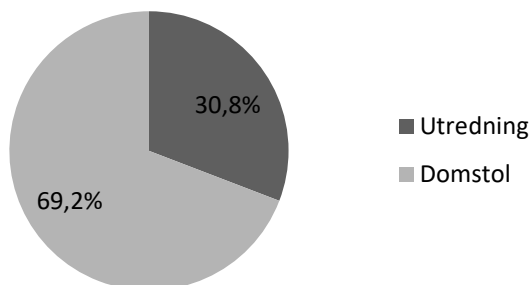
Av de nio ärenden som rör konkurrensbegränsande samarbeten, missbruk och KOS har domstolen helt eller delvis bifallit Konkurrensverkets talan i fem ärenden. Vad gäller företagskoncentrationerna återkallades anmälan om företagsförvärven av parterna innan huvudförhandling ägt rum i första instans i två ärenden, vi fick bifall i två ärenden och förlorade i ett. Vi anser därför att vi nått framgång i fyra av de fem koncentrationsärenden vi valt att driva i domstol. Sammantaget har därmed nio ärenden (64 procent) av de fjorton ärenden som nått domstol sedan den 1 januari 2013 helt eller delvis nått framgång.

Fem av de fjorton ärendena rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Vad gäller dessa ärenden lät Konkurrensverket hösten 2016 publicera en utvärdering av våra utredningar och domstolsprocesser och vad vi har lärt oss av dessa. Lärdomarna har resulterat i ändrade prioriteringar, uppdaterad utredningsmetodik, en intern omorganisation och en omfattande informationsturné i landet om KOS.

6.2 Fördelningen i tid mellan Konkurrensverket och domstol

I snitt ligger cirka 70 procent av den totala handläggningstiden i dagar från "ax till limpa" för avslutade ärendena på väntetider och process i domstol, det vill säga tiden efter det att Konkurrensverket väckt talan i domstol. Konkurrensverkets utredning uppgår till cirka 30 procent av den totala tiden.

Diagram 2 Avslutade domstolsärenden – fördelning mellan utredningstid och tid i domstol

För pågående ärenden ligger fördelningen i dag på ungefär 50/50 mellan utredning och domstol, vilket betyder att den tid som avser väntetider och process i domstol i snitt kommer att ligga klart över 50 procent av den totala tiden när ärendena slutligen har avgjorts i domstol.

Vad gäller företagskoncentrationer blir statistik över handläggningstider mindre intressant på grund av de lagstadgade tidsfristerna. Ett par exempel från ärenden som rör den relevanta tidsperioden i denna rapport är dock Swedbank Franchise/Svensk Fastighetsförmedling, som avslutades efter huvudförhandling i Marknadsdomstolen och där fördelningen i timmar mellan utredning och process för Konkurrensverket var 46 respektive 54 procent. Kronfågel/Lagerbergs kan i sin tur tjäna som exempel på ett ärende som avgjordes efter att Konkurrensverket lämnat in ansökan om att koncentrationen skulle förbjudas, men där parterna tog tillbaka anmälan innan huvudförhandling. I det ärendet var fördelningen mellan utredning och process i stället 96 respektive fyra procent.

7 Resultat i förhållande till målen för tillsynsverksamheten

Konkurrensverket ska bedriva en effektiv tillsynsverksamhet.⁴⁸ Enligt vår bedömning innebär detta bland annat en väl avvägd kombination av förebyggande arbete och lagtillämpning. Dessa båda delar hänger nära samman då ett effektivt förebyggande arbete förutsätter att tillsynsmyndigheten kan lyfta fram och berätta om konkreta exempel på ärenden och sanktioner som dessa har resulterat i.

Prioriteringar är färskvara i betydelsen att vi som tillsynsmyndighet hela tiden måste ställa oss frågan om vi prioriterar rätt ärenden. Vår prioriteringspolicy är väl genomarbetad och är ett bra stöd både för oss själva och för marknadens aktörer. Även om vi hela tiden utgår från policyn i våra bedömningar så är det oundvikligt att ärenden mäts mot varandra. 2015 och 2016 har exempelvis präglats av flera omfattande och krävande utredningar kring företagskoncentrationer. Konkurrensverket har ansett att det varit viktigt att prioritera dessa för att förebygga uppkomsten av marknadsstrukturer som hämmar en effektiv konkurrens. Prövningarna av dessa har tagit stora delar av utredningsresurserna i anspråk och konsekvensen har blivit att vi inte kunnat lägga lika mycket tid på andra typer av utredningar.

Eftersom effektivitet i tillsynsverksamhet är ett komplext begrepp tror vi på att redovisa och följa en kombination av flera mått. Ett av dessa mått är antalet ärenden vi har drivit och avslutat genom beslut i form av ansökan om stämning, ett åtagande, åläggande, avgiftsföreläggande eller avskrivning på grund av förändrat

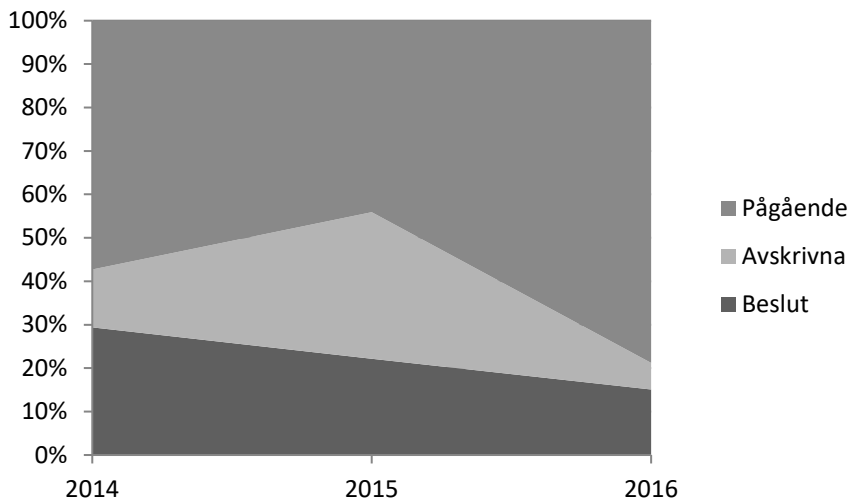
⁴⁸ Vad vi tolkar in i begreppet effektiv tillsyn beskrivs mer utförligt i avsnitt 2.

beteende. Under 2015 och 2016 har vi genomfört sammanlagt 53 större tillsynsutredningar varav 13 har avslutats på något av dessa sätt, dvs. 25 procent.

Eftersom utredningarna skiljer sig mycket åt i omfattning har vi valt att jämföra andelen av total utredningstid som vi lägger på ärenden som avslutats genom åläggande, avgiftsföreläggande, ansökan om stämning, åtagande eller avskrivning på grund av förändrat beteende med den tid vi lägger på ärenden som skrivs av. Det är dessa typer av avslut som förenklat kallas beslut i diagram 3.

För år 2016 uppgår andelen av vår tid som lagts på ärenden med sådana avslut till 15 procent och året innan till 22 procent när även tid som lagts på pågående utredningar beaktas.

Diagram 3 Andel av den totala utredningstiden per år som lagts på ärenden som pågår, har skrivits av eller avslutats genom ändrat beteende, åtagande, åläggande, avgiftsföreläggande eller ansökan om stämning

Som framgår av diagram 3 står pågående ärenden alltså för en betydande andel av den totala utredningstiden. När enbart tid som lagts på utredningar som avslutats räknas blir andelen i stället 79 procent för 2016 och 72 procent för 2015.⁴⁹

När andelen tid som läggs på utredningar som resulterar i beslut av denna typ är hög ser vi det som ett tecken på att vi har gjort väl avvägda prioriteringar av vilka ärenden vi väljer att driva. Eftersom ett enskilt ärende kan påverka siffrorna i väldigt hög grad bedömer vi dock att andelen är intressant att dra slutsatser av först över en längre tidsperiod.

Handläggningstiden för ärenden som skrivs av är ytterligare ett intressant effektivitetsmått att följa över tid. Vi strävar efter att snabbt avsluta ärenden där vi inte ser förutsättningar att ingripa. Resultatet av mer genomtänkta prioriteringar initialt om vilka ärenden vi väljer att driva har dock resulterat i att den genomsnittliga handläggningstiden för avskrivningar de senaste åren har ökat, från 194 dagar i snitt år 2014 till 344 dagar år 2016. Detta kan väcka vissa frågor. Förklaringen till denna utveckling är att vi numera gör mer träffsäkra prioriteringar. Det har resulterat i att vi prioriterat mer komplexa ärenden än tidigare vilka har krävt en djupare analys innan de kan skrivas av från vidare handläggning. Vi kommer dock noggrant att följa hur denna siffra utvecklas över tid i syfte att minska handläggningstiden för avskrivningsärenden.

Även vad gäller koncentrationer pågår ett ständigt utvecklingsarbete för att ta tillvara tidigare erfarenheter, förbättra rutiner och utredningsmetoder. Av vår vägledning för företagskoncentrationer framgår att vår ambition är att avsluta enklare ärenden så fort som

⁴⁹ Tiden räknas då från ärendets start till avslut och all tid som är lagd på ärendet blir klassificerad som antingen beslut eller avskrivning först det år som ärendet avslutas.

möjligt, normalt inom 15 arbetsdagar.⁵⁰ Detta har vi lyckats med. Faktum är att den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga koncentrationsärenden som avslutas i fas I ligger kring 15 arbetsdagar.⁵¹ Sådana företagskoncentrationer där det över huvud taget inte finns några horisontella överlappningar eller vertikala kopplingar mellan de berörda företagen, så kallade portföljförvärv, avslutas i praktiken nästan alltid inom tio arbetsdagar. De resurser som frigörs genom effektiv handläggning av enklare ärenden kan i stället läggas på de koncentrationer som går till särskild undersökning och som är betydligt mer resurskrävande.

Ytterligare ett effektivitets- och kvalitetsmått är hur väl vi har lyckats i domstol. Här visar statistiken enligt Konkurrensverkets bedömning att vi helt eller delvis nått framgång i 64 procent av domstolsärendena under senare år. Detta är en siffra som vi strävar efter att förbättra och det är ett uttalat mål enligt vår verksamhetsplan att vinna de ärenden som vi väljer att driva i domstol.

7.1 Resultat av det förebyggande arbetet

Det förebyggande arbetet är svårare att mäta kvantitativt, men vi strävar efter att koncentrera våra informationsinsatser dit vi tror att de behövs bäst. En grupp som vi har svårt att nå i den utsträckning vi skulle önska är små företag. Konkurrensverket genomför varje år en intressentmätning och resultatet för 2016 visar att kännedomen om konkurrenslagen är god och ligger på 89 procent, men att mindre företag tyvärr avviker med sämre kunskap om lagen.

⁵⁰ Se Konkurrensverkets vägledning för anmälan och prövning av företagskoncentrationer (dnr 581/2014), s. 83.

⁵¹ 15 arbetsdagar för 2015 och 13 arbetsdagar för 2016.

Under åren 2015 och 2016 har vi träffat flera branschorganisationer i syfte att nå ut med information om konkurrensreglerna till deras medlemmar, däribland små företag. Den mest omfattande satsningen har skett med hjälp av Företagarna, Svenskt Näringsliv och Almega i informationsspridningen om KOS. Genom denna satsning har vi hittills personligen nått knappt 150 företagare och representanter från branschorganisationer och offentliga aktörer. Många fler har nåtts av olika informationsinsatser som rapporter, debattartiklar och föreläsningar. I kontakterna med branschorganisationer och andra aktörer marknadsför vi särskilt de interaktiva vägledningar som finns publicerade på Konkurrensverkets webbplats och som enligt vår bedömning utgör ett enkelt sätt att på egen hand skaffa sig i vart fall en översiktlig kunskap om reglerna.

8 Vägen framåt

Vi har många intressanta utredningar som pågår och i flera av dem räknar vi med att fatta beslut under 2017. Under året avser vi också att fortsätta ta hjälp av branschorganisationer för att nå ut med vårt budskap och vi kommer att informera om bland annat anbuds-karteller, distributionsavtal och KOS.

Runt hälften av respondenterna i 2016 års intressentmätning tror att medvetna brott mot konkurrensreglerna förekommer. För att motverka medvetna överträdelser av konkurrenslagen räcker det inte att öka kännedomen om regelverket, utan avskräckande exempel och sanktioner behöver kommuniceras på ett tydligt sätt. För att skapa osäkerhet i kartellerna kommer vi under 2017 fortsätta att marknadsföra vårt eftergiftsprogram och prioritera de tips om allvarliga överträdelser som kommer in till myndigheten.

Utvecklingen går mot alltmer effektbaserade utredningar inom konkurrensrätten, något som ställer höga krav på Konkurrensverkets utredningar och den analys vi behöver presentera i domstol. Detta påverkar också den information vi behöver hämta in från såväl part som tredje man i våra utredningar.

Vi har ambitionen att bedriva en tillsyn som består av en kombination av förebyggande arbete och utredningar som resulterar i tydliga beslut, undanröjer skadliga konkurrensbegränsningar och som bidrar till vägledande rättspraxis. På så sätt bidrar vi till att uppnå vårt syfte, som är väl fungerande marknader och en effektiv konkurrens som är till nytta för konsumenterna.

Bilaga 1 Konkurrensverkets prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

BESLUT
2016-04-20 Admnr 67/2016 1 (5)

Konkurrensverkets prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten

Konkurrensverket utreder inte alla tips och klagomål som anmäls till Konkurrensverket eller som Konkurrensverket upptäcker genom omvärldsbevakning. Urvalet av vilka ärenden som ska utredas görs utifrån denna prioriteringspolicy där olika omständigheter viktas mot varandra. Syftet med policyn är att tydliggöra vilka frågor Konkurrensverket prioriterar i sin tillsynsverksamhet.

Konkurrensverket fokuserar på att utreda ärenden som har ett generellt intresse och som leder till tydliga resultat. Syftet är alltid att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknads aktörer.

Policyn är indelad i tre delar. Konkurrensverket har olika roller att fylla i sin konkurrens- respektive upphandlingstillsyn och de två inledande avsnitten innehåller därför beskrivningar av Konkurrensverkets prioriteringar i konkurrenstillsynen respektive upphandlingstillsynen. Det avslutande avsnittet i policyn informerar om vad som står i Konkurrensverkets avskrivningsbeslut när ärenden skrivs av med hänvisning till prioriteringspolicyn.

Prioriteringar i konkurrenstillsynen

Vid prioriteringen av konkurrenstillsynsärenden väger Konkurrensverket in följande faktorer:

- Om problemet orsakar skada för konkurrensen och konsumenterna.
- Hur viktigt det är att få ett vägledande avgörande.
- Om Konkurrensverket är bäst lämpat att agera.
- Om det finns förutsättningar att med stöd av konkurrensreglerna effektivt utreda och ingripa mot problemet.

BESLUT

2016-04-20 Admnr 67/2016 2 (5)

Orsakar problemet skada för konkurrensen och konsumenterna?

Den viktigaste prioriteringsgrunden är förfarandets förmåga att skada konkurrensen och konsumenterna. Konkurrensverket bedömer här nyttan av ett ingripande för en större grupp konsumenter och den samhällsekonomiska vikten av att konkurrensbegränsningen ifråga undanröjs.

Samarbeten mellan konkurrenter

Om konkurrerande företag samarbetar kan det leda till stora skador för konsumenterna. Konkurrensverket ger hög prioritet åt att utreda och lagföra karteller. Med karteller menas här att företag i samma produktions- eller handelsled fastställer försäljningspriser, begränsar eller kontrollerar produktionen eller delar upp marknader.

Samarbeten mellan icke-konkurrenter

Samarbeten mellan företag i olika försäljningsled (s.k. vertikala samarbeten) bidrar i regel till effektiv distribution och stärkt konkurrens. De kan dock under vissa förutsättningar skada konkurrensen och konsumenterna.

Konkurrensverket prioriterar vertikala samarbeten som har förmågan att skada effektiv konkurrens på produkt- eller distributionsmarknader. I prioriteringen fäster Konkurrensverket särskild vikt vid hur stor del av marknaden samarbetet omfattar, hur stor marknadsmakt samarbetsparterna har, hur koncentrerade marknaderna är, och om andra aktörer på marknaderna bedriver liknande samarbeten.

Missbruk av dominerande ställning

Företags vilja att uppnå och upprätthålla marknadsmakt och lönsamhet är en viktig drivkraft för konkurrensen. Dominerande företags ensidiga ageranden kan dock under vissa förutsättningar skada konkurrensen och konsumenterna.

Konkurrensverket prioriterar dominerande företags förfaranden som har förmågan att utestänga företag som kan utöva ett effektivt konkurrenstryck i något marknadsled. I prioriteringen fäster Konkurrensverket särskild vikt vid hur stor del av marknaden förfarandet omfattar och, vad gäller avskärmning av insatsvara, hur viktig insatsvaran är för att möjliggöra en effektiv konkurrens på marknaden. Vid bedömningen av prisbaserade förfaranden fäster Konkurrensverket även vikt vid om prissättningen har förmåga att utestänga en konkurrent som hypotetiskt är lika effektiv som det dominerande företaget.

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

När offentliga aktörer agerar på en konkurrensutsatt marknad riskerar det att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens eller hämma förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Konkurrensverket prioriterar ärenden där den offentliga aktörens agerande hämmar eller snedvrیدer de långsiktiga förutsättningarna för konkurrens.

BESLUT

2016-04-20 Admnr 67/2016 3 (5)

Konkurrensverket prioriterar ärenden där konkurrensproblemen är tydliga. Konkurrensproblem är tydligast när en eller flera privata aktörer kan visa på konkreta, mätbara och dokumenterade skador eller riskerar sådana skador. Exempel på skador är när privata företag hämmas i sin utveckling och tillväxt, när privata företag tvingas lägga ner hela eller delar sin verksamhet och när nya privata företag får svårt att etablera sig eller växa på en avgränsad relevant marknad.

Hur viktigt är det att få ett vägledande avgörande inom området?

Konkurrensverket prioriterar även frågor som har betydelse bortom det aktuella ärendet och där ett ingripande eller ett motiverat avskrivningsbeslut kan hjälpa företagen och andra aktörer att förstå sina konkurrensrättsliga skyldigheter.

Särskilt viktigt är detta när det gäller oprövade konkurrensrättsfrågor eller konkurrensproblem som förekommer på flera marknader och där ett ingripande kan ha allmänpreventiv effekt.

Är Konkurrensverket den aktör som är bäst lämpad att agera?

Konkurrensverket kan avstå helt från att ingripa i de fall någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera. Om till exempel en annan myndighet har mer lämpliga verktyg för att hantera ett visst konkurrens- eller marknadsproblem, kan det innebära att Konkurrensverket inte prioriterar ett ärende.

Finns förutsättningar att effektivt utreda och ingripa mot problemet?

Som statlig myndighet har Konkurrensverket ett ansvar att använda verkets resurser så effektivt som möjligt och väger därför förväntad resursåtgång mot nyttan av ett ingripande. Vid denna bedömning beaktar Konkurrensverket särskilt om det finns förutsättningar att effektivt utreda ärendet, inhämta nödvändig bevisning och med hjälp av konkurrensreglerna effektivt ingripa mot problemet.

När ett tillsynsärende inte bedöms som en effektiv väg att uppnå resultat kan Konkurrensverket i vissa fall välja att påtala problemet på annat sätt, till exempel i en rapport som publiceras extant.

Prioriteringar i upphandlingstillsynen

Det upphandlingsrättsliga regelverket ger i första hand en möjlighet för leverantörer att själva bevaka sina intressen vid upphandlingar genom att ansöka om överprövning av en upphandling eller av ett avtals giltighet.

I prioriteringen av upphandlingstillsynsärenden väger Konkurrensverket in följande faktorer:

BESLUT

2016-04-20 Admnr 67/2016 4 (5)

- Hänsyn till det allmänpreventiva syftet och/eller behovet av vägledning.
- Bristerna i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande.
- Hur stort allmänintresset är.
- Om Konkurrensverket är bäst lämpat att agera.
- Hur omfattande utredningsinsatsen är i förhållande till förutsättningarna att nå önskat resultat.

Kan ärendet få en allmänpreventiv verkan och/eller finns behov av vägledning? Konkurrensverket beaktar om ett ärende förväntas få en stor allmänpreventiv verkan och/eller om ett ärende rör en fråga där det finns ett behov av vägledning för en större krets av aktörer. Detta innebär att ett ärende kan prioriteras där ett tillsynsbeslut eller en ansökan om upphandlingsskadeavgift kan förväntas hindra flera upphandlande myndigheter eller enheter från att göra fel och att Konkurrensverket genom tillsynen kan klargöra hur man gör rätt. En överträdelse som kan sanktioneras med en ansökan om upphandlingsskadeavgift förutsätts ha en stor allmänpreventiv verkan. Det kan finnas behov av vägledning om en överträdelse bedöms vara varligt förekommande, eller om den rör oklara rättsfrågor eller regler som inte fått genomslag i tillämpningen eller som tillämpas på nya eller på andra sätt än de som Konkurrensverket anser är avsedda enligt upphandlingslagarna.

Finns det brister i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande? Konkurrensverket tar hänsyn till de brister som har kommit fram i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande. Dåliga rutiner, bristande kompetens och bristfällig eller ostrukturerad dokumentation leder inte sällan till överträdelser. Även misstankar om olämpligt gynnande av någon leverantör eller att myndigheten eller enheten inte följer beslut och domar vägs in. Upprepade överträdelser bedöms som huvudregel vara brister av allvarligt slag. Bristerna väger inte lika tungt om myndigheten eller enheten har vidtagit rättelse eller nyligen har fått ett beslut eller ett avgörande riktat mot sig gällande en liknande typ av överträdelse.

Finns det ett stort allmänintresse?

Konkurrensverket tar hänsyn till hur stort allmänintresset är. Det kan därför ha betydelse om Konkurrensverket har fått in flera klagomål eller upplysningar om samma eller liknande överträdelse, eller om den påstådda överträdelserna har fått stor uppmärksamhet på annat sätt. Allmänintresset bedöms vara högre om kontraktets värde är högt eller när kontraktet förväntas begränsa konkurrensen på ett mer påtagligt sätt.

Är Konkurrensverket den aktör som är bäst lämpad att agera?

Konkurrensverket kan avstå helt från att agera i de fall någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera. Det kan till exempel vara att det finns möjlighet att få frågan prövad i domstol, att det redan pågår en domstolsprocess eller att en sådan process precis har avslutats.

BESLUT

2016-04-20 Admnr 67/2016 5 (5)

Är utredningsinsatsen proportionerlig i förhållande till förutsättningarna att nå önskat resultat?

Konkurrensverket beaktar vilka utredningsinsatser som kan bli aktuella, hur omfattande och kostsam utredningen kan bli i förhållande till det resultat som utredningen förväntas få, samt hur svårt det är att bevisa överträdelsen. När ett tillsynsärende inte bedöms som en effektiv väg att uppnå resultat kan Konkurrensverket i vissa fall välja att agera på annat sätt, exempelvis genom att ta upp problemet i en rapport.

Vad står i Konkurrensverkets beslut när Konkurrensverket väljer att inte prioritera ett ärende?

Konkurrensverket strävar efter att vara tydligt i sina avskrivningsbeslut. När Konkurrensverket avslutar ett ärende av prioriteringsskäl ska detta framgå av beslutet och i möjligaste mån ska också framgå vilken del av prioriteringspolicyen som är det huvudsakliga skälet till att ärendet inte prioriteras.

Om ett ärende skrivs av i ett tidigt skede innehåller avskrivningsbeslutet enbart en generell hänvisning till prioriteringspolicyen. Syftet med detta är att snabbt kunna ge besked till dem som berörs samt att använda Konkurrensverkets utredningsresurser där de gör störst nytta.

Målet för den svenska konkurrenspolitiken är väl fungerande marknader och en effektiv konkurrens som är till nytta för konsumenterna. En effektiv och tydlig tillsynsverksamhet är själva kärnan i Konkurrensverkets uppdrag.

Vår målsättning är att vara tydliga och transparenta i vår kommunikation om tillsynen så att förutsägbarheten ökar och förutsättningarna att följa regelverket förbättras för marknadens aktörer. Denna rapport innehåller information om våra prioriteringar och utredningar och är ett led i detta arbete.

Rapporten visar att tillsyn ger resultat. Vi kan notera direkta resultat i antalet åtaganden, domar och utredningar där vi haft framgång. I rapporten redovisas Konkurrensverkets konkurrenstillsyn under åren 2015 och 2016.

Adress 103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

Fax 08-24 55 43

konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se